

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Kristýna SYMONOVÁ

Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií

Uplatnění absolventek oboru Porodní asistentka v praxi

Kristýna Symonová

Bakalářská práce

2012

zadání

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního data podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jiného subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 22. 04. 2012

Kristýna Symonová

Poděkování:

Ráda bych touto formou poděkovala vedoucí své bakalářské práce PhDr. Magdě Taliánové PhD. za odborné připomínky a za čas strávený v průběhu konzultací. Dále děkuji všem porodním asistentkám, které byly ochotny vyplnit mnou sestavený dotazník, a tedy přispět k celkovému výsledku práce.

Souhrn:

Bakalářská práce na téma „Uplatnění absolventek oboru Porodní asistentka v praxi“ je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části je popsána problematika vzdělávání porodních asistentek od minulosti po současnost. Tato práce seznamuje s profilem a kompetencemi absolventek tohoto oboru. Zaobírá se také profesí porodních asistentek z hlediska možnosti výběru pracoviště a pracovního uplatnění v zahraničí.

V praktické části této bakalářské práce bylo provedeno výzkumné šetření týkající se pracovních možností absolventek oboru, jejich postojů k pracovnímu poměru za hranicemi České republiky a celkového pohledu na tuto profesi. Je zde uvedena metodika provedeného výzkumu a vyhodnocení otázek použitých v dotazníkovém šetření.

Klíčová slova:

porodní asistentka, uplatnění, kompetence, registrace

Summary:

„Assertion of Midwife Graduates in Clinical Practice" which is the subject of this thesis, is divided into theoretical and practical part. The theoretical part describes midwifery education issues from past to present. This thesis introduces with profile and competences graduates in this field. It also focuses on midwifery profession in terms of choice of work and employment opportunities abroad.

In the practical part of this work was carried out research investigations into the possibility of working graduates from the field, their attitudes towards the employment relationship outside the Czech Republic and an overall view of the profession. Here is given the research of methodology and evaluation of questions used in the survey.

Key words:

midwife, application in practise, competences, registration

ÚVOD	9
CÍLE PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK.....	11
1.1 Historie oboru porodní asistence	11
1.1.1 Historie babictví a porodnictví v Čechách.....	11
1.1.2 Historie vzdělávání porodních asistentek v Pardubicích	12
1.2 Vzdělávání ve 21. století	14
2 PROFIL ABSOLVENTA OBORU PORODNÍ ASISTENTKA	15
2.1 Rolové znaky porodní asistentky	15
2.2 Profesionální funkce porodní asistentky	16
2.3 Odborná způsobilost k výkonu profese porodní asistentky.....	16
2.4 Kompetence PA	17
2.4.1 Kompetence a uznávání odborné kvalifikace porodních asistentek.....	17
2.4.2 Kompetence PA s různým typem vzdělání.....	18
3 POVOLÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V PRAXI.....	19
3.1 Registr zdravotnických pracovníků.....	19
3.2 Registrace PA	20
3.3 Specializační vzdělání nelékařských pracovníků.....	21
3.4 E-learning ve zdravotnictví	22
3.5 Soukromá porodní asistentka.....	22
3.6 Společenské souvislosti ošetrovatelské praxe	23
3.7 Profesionální organizace porodních asistentek	25
3.7.1 Česká konfederace porodních asistentek (ČKPA)	25

3.7.2 Unie porodních asistentek (UNIPA).....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	27
1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	27
2 METODIKA PRÁCE	27
2.1 Charakteristika výzkumného šetření.....	27
2.2 Způsob zpracování	28
3 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	29
DISKUZE.....	55
<i>Výzkumná otázka č. 1</i>	<i>55</i>
<i>Výzkumná otázka č. 2</i>	<i>56</i>
<i>Výzkumná otázka č. 3</i>	<i>57</i>
<i>Výzkumná otázka č. 4</i>	<i>57</i>
ZÁVĚR.....	59
Soupis bibliografických citací	61
Seznam zkratk	65
Seznam příloh	66

ÚVOD

Rozhodnutí psát bakalářskou práci na téma „Uplatnění absolventek oboru Porodní asistentka v praxi“ jsem učinila z důvodu, neboť se jedná o atraktivní a velice aktuální téma. Za několik měsíců čeká budoucí absolventky tohoto oboru rozhodnutí týkající se jejich dalšího působení. Pokud chtějí po ukončení studia zůstat v oboru, nabízí se možnost navazujícího magisterského programu, mohou však volit cestu nástupu do pracovního procesu. Z tohoto důvodu mi přišlo zajímavé zjišťovat, jaké varianty dalšího uplatnění jsou absolventkám umožněny, v jakém časovém intervalu po ukončení studia si porodní asistentky našly místo v zaměstnání, jak pohlížejí na období svého vysokoškolského studia a jak využívají své kompetence vést samostatně fyziologický porod.

Ve své práci jsem se pokusila podat ucelený pohled na výkon povolání porodní asistentky. Na počátku se zabývám historií oboru a vzděláváním, postupně se dostávám k současnosti získávání odborné způsobilosti k výkonu profese. V roce 2011 vstoupil v platnost zákon č. 105/2011 Sb. stanovující podmínky k získávání odborné způsobilosti k výkonu profese a vyhláška č. 55/2011 Sb. stanovující kompetence nelékařských zdravotnických pracovníků. V teoretické části se dále věnuji registraci porodních asistentek, možnostem specializačního vzdělávání a výkonu profese soukromé porodní asistentky. Praktická část bakalářská práce je založena na dotazníkovém šetření, pomocí něhož jsem zjišťovala uplatnění porodních asistentek v praxi.

Tato práce může posloužit absolventům oboru Porodní asistence pro lepší přehled a orientaci v možnostech pracovního uplatnění a to jak v České republice, tak v ostatních členských státech Evropské unie, pro přehled kompetencí, které jsou jim zákonem přiděleny, pro možnost specializačního vzdělávání; a poskytne i praktické informace týkající se registrace, podmínek k registraci a správních poplatků s tímto řízením spojených.

CÍLE PRÁCE

Hlavní cíl:

1. Zjistit uplatnění absolventek porodní asistence v praxi.

Dílčí cíle:

2. Zjistit četnost porodních asistentek s VŠ na gynekologicko-porodnických odděleních.
3. Zjistit, zda se liší přístup lékařů k vysokoškolsky vzdělaným porodním asistentkám z pohledu porodních asistentek
4. Analyzovat názory porodních asistentek týkající se prestiže jejich povolání.
5. Ověřit, jak se staví absolventi vysokoškolského studia k možnostem pracovního uplatnění v ostatních zemích Evropské unie.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK

1.1 Historie oboru porodní asistence

Profese porodních asistentek sahá daleko do minulosti, tedy až k samým počátkům lidstva. Dřívější název porodní bába je odvozen od slova „babití“ – roditi. V historii porodnictví a babictví nacházíme různá označení pro ženy, které se zabývaly touto profesí. Ve většině případů tyto názvy vycházejí ze samotné činnosti a z vlastností porodních bab. Jedná se například o označení „znalkyně vnitřku“, „moudrosti prázdné“, „báby pupkořezné“, „moudrožena“ až k dnešnímu pojmenování porodní asistentka (PA), které se odvozuje od slova „asistere“ tedy účastniti se.

Název „porodní bába“ nebo „babička“ platil do roku 1928¹, kdy byl změněn na porodní asistentku. Tohoto označení se používalo do roku 1965, ve kterém došlo ke změně oboru, tedy z porodní asistentky na ženskou sestru. Současné pojmenování porodní asistentka je platné od roku 1993.

Ve vývoji oboru Porodní asistence se uplatňují determinující prvky náboženství, kulturního vývoje, sociálních a ekonomických podmínek, politiky a legislativy, válek, vědecko-technického rozvoje a významných osobností. (Vránová, 2007)

1.1.1 Historie babictví a porodnictví v Čechách

První zmínky o porodní bábě na našem území se nacházejí v závěti krále Václava II., jenž roku 1284 odměňuje svou vychovatelku a porodní bábu Alžbětu. V této době byla porodní babička oprávněna k výkonu praxe po čtyřleté spolupráci se zkušenou babičkou. (Doležal, 2001)

Báby si ve své profesi počínaly samostatně, občas byli na pomoc zavolání felčari či chirurgové. Do konce 16. století vyšlo v Čechách 8 značně primitivních spisů. Za vlády Ferdinanda III. musely porodní báby prokazovat potvrzení o vykonané zkoušce a od roku 1749 se musely účastnit pitvy ženy.

¹ Roku 1928 vychází zákon O pomocné praxi porodnické, jakož i o vzdělání a výcviku porodních asistentek

K výrazným reformám v oblasti vzdělanosti a zdravotní péče došlo až za vlády Marie Terezie, která se nechala inspirovat Holandskem, zejména věhlasným lékařem Gerhardem Van Swietenem.

Velkým pokrokem v organizaci zdravotnictví byl rok 1753, kdy vychází Generální řád pro Království České, který vešel v platnost 24. 7. 1753. Byla v něm uvedena práva a pravidla, jimiž se porodní báby musely řídit. Řád byl zakončen přísahou, která zavazovala porodní báby nosit na prsou odznak. Od roku 1759 zajišťoval výuku pro porodní báby doktor medicíny a magistr porodnictví. Teoretické přednášky o porodnictví se uskutečňovaly na Lékařské Fakultě Univerzity Karlovy v Praze. O velký pokrok babictví se zasloužil prof. Antonín Jungmann, který na Univerzitě od roku 1808 přednášel a pro babičky napsal českou učebnici „Úvod k babení“. (Vránová, 2007)

Roku 1897 vycházejí Služební předpisy pro porodní báby, které obsahovaly čtyři oddíly. V prvním oddíle byly zakotveny osobní povinnosti týkající se výbavy, nástrojů a dezinfekce. Ve druhém oddíle bylo upraveno chování porodních babiček. Třetí oddíl nařízení se týkal ošetření dítěte a šestinedělky. V poslední části bylo stanoveno v jakých situacích je povinno volat lékaře, kam hlásit narození dítěte a správné vedení porodního deníku.

Ve druhé polovině 19. století bylo sociální postavení babiček špatné, pro zajištění slušného měsíčního příjmu bylo zapotřebí odvést šedesát porodů na 2 tisíce obyvatel. Samy porodní babičky se snažily o zlepšení svého stavu a zakládaly podpůrné spolky.

Listopadu roku 1928 vychází zákon č. 200/1928 O pomocné praxi porodnické, jakož i o vzdělání a výcviku porodních asistentek. (Vránová, 2007)

1.1.2 Historie vzdělávání porodních asistentek v Pardubicích

V roce 1930 existovaly v Československu dva ústavy pro vzdělávání porodních asistentek, jeden v Pardubicích pod dohledem Dr. Cyrila Gály a druhý v Moravské Ostravě pod vedením Dr. Birguse.

Přijímacím kritériem pro uchazečky o studium v Pardubicích byl věk 25-30 let a ukončená třetí třída měšťanské školy. Výcvik trval deset měsíců a byl rozdělen na čtyři období. Poslední období bylo zakončeno závěrečnou zkouškou. Výuka probíhala dle osnov, kdy mezi hlavní

předměty patřilo porodnictví a kojenectví. Z předmětů vedlejších se jednalo o: nauku o asepti, antisepti, dezinfekci; anatomii a fyziologii; nauku o ženských pohlavních nemocech; nauku o obecném zdravotnictví a první pomoci; nauku o zákonech a jiných mravních předpisech.

Po úspěšném složení závěrečné zkoušky, byl absolventkám předán diplom, který je opravňoval k výkonu profese. Do roku 1939 studium ukončovalo v průměru 30 absolventek.

V roce 1950 tento ústav zanikl a porodní asistentky byly vzdělávány na Vyšší sociálně-zdravotní škole². Doba studia se prodloužila na čtyři roky. Polovina studia byla společná pro obory: zdravotní pracovnice, dětská sestra, ošetrovatelka, porodní asistentka a sociální pracovnice. První maturita proběhla v roce 1951³, studium porodnické větve ukončilo 27 absolventek.

Roku 1960 byl opět otevřen řádný obor Porodní asistentka, v této době⁹ bylo studium dvouleté. Od roku 1965 byl název oboru přejmenován na „Ženská sestra“ z důvodu zvýšení kompetencí PA v oblasti péče o gynekologicky nemocné ženy. Studium bylo ukončeno maturitní zkouškou, která se skládala z části praktické, teoretické a samostatného vedení šestnácti porodů.

Titul porodní asistentka byl navrácen roku 1992 a byl koncipován ve dvouleté formě pomaturitního studia, které bylo rovněž ukončeno maturitní zkouškou. Další transformace vzdělávání pro PA proběhla roku 1996/1997, kdy byl otevřen první ročník vyššího odborného studia. Absolventky těchto škol nesly název „Diplomovaná porodní asistentka“⁴. Pro úspěšné absolvování studia bylo zapotřebí samostatného odvedení nejméně třiceti porodů. (Vachková, Beránková a Hermanová, 2004)

V současnosti probíhá výuka formou bakalářského studijního programu Porodní asistence, ve studijním oboru Porodní asistentka. Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce je součástí Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice. Fakulta vznikla 1. 1. 2007 jako přeměna Ústavu zdravotnických studií založeného roku 2002. V akademickém roce 2011 byla zahájena výuka v navazujícím magisterském studijním programu Specializace ve zdravotnictví, studijním oboru Perioperační péče v gynekologii a porodnictví. (UPCE, 2011⁵)

² Vyšší sociálně – zdravotní škola byla otevřena v roce 1947

³ Tento rok byl mezníkem ve zdravotnickém školství, vzniká nejprve tříletá Střední zdravotnická škola. Na základě reformy je roku 1954 studium prodlouženo na čtyřleté pouze pro obory Všeobecná zdravotní sestra a Dětská sestra.

⁴ Za jménem PA uváděno DiS

⁵ Dostupný z WWW: <<http://www.upce.cz/fzs/kpa/o-katedre.html>>

1.2 Vzdělávání ve 21. století

V roce 1989⁶ Evropská komise vznesla požadavek, aby sestry byly ve 21. století vzdělávány na vysokých školách

Se vstupem⁷ České Republiky do Evropské unie dochází k doporučené harmonizaci vzdělávání. V rámci uznávání klasifikace a volného pohybu profesních odborníků bylo Evropskou unií navrženo upravit vzdělávání porodních asistentek dle Směrnic 80/155 EHS, 89/594 EHS. Směrnice obsahuje základní vzdělávací cíle, požadovanou minimální délku studia, předchozí vzdělávání a kompetence budoucích absolventů.

Dalším důležitým dokumentem je Mnichovská deklarace z roku 2000, jejímž podpisem jsme zavázáni zlepšovat původní a další vzdělávání v ošetřovatelství a porodní asistenci.

Dle doporučení směrnic Evropské komise nesmí být studijní program kratší než tři roky a minimální počet vyučovacích hodin je 4600, z čehož 50 % (cca 2300 vyučovacích hodin) má student vykonávat odbornou praxi. Ke studiu lze přijmout absolventy všech typů středních škol. (Vránová, 2007; Mastiliaková, 2002)

Bakalářský studijní program pro porodní asistentky je realizován od akademického roku 2002/2003. V současnosti je studium porodních asistentek uskutečňováno na 10 vysokých školách: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Masarykova univerzita v Brně, Ostravská univerzita v Ostravě, Univerzita Palackého v Olomouci, Univerzita Pardubice v Pardubicích, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Západočeská univerzita v Plzni, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Vysoká škola polytechnická v Jihlavě a Vysoká škola zdravotnická v Praze. (Vránová, 2007)

Cílem vysokoškolského studia je, aby porodní asistentky zvládly systémový přístup a tím získaly nejen široké všeobecné profesní vzdělání, ale také aby si osvojily adekvátní postoje a způsob myšlení, které jsou nezbytné nejen pro poskytování kvalitní péče, ale i pro rozvoj samotného oboru. (Mastiliaková, 2002)

⁶ 42. Světové zdravotnické shromáždění vydalo rezoluci O posílení ošetřovatelství a porodní asistence v rámci podpory strategií Zdraví pro všechny do roku 2000

⁷ Česká republika vstoupila do EU 1. května 2004

2 PROFIL ABSOLVENTA OBORU PORODNÍ ASISTENTKA

V roce 1972 vznikl dokument zvaný Definition of the Midwife⁸, podle této definice: „**Porodní asistentka** je osoba, která byla řádně přijata do oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky uznávaného v dané zemi, která úspěšně ukončila daný vzdělávací program pro porodní asistentky a získala tak požadovanou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky.“ (Vránová, 2007, s. 94)

Tato definice byla přijata na zasedání Mezinárodního výboru porodních asistentek 19. Července 2005. Cílem vytvoření mezinárodní definice byla snaha o vyzdvihnutí skutečnosti, že existují rozdílné vzdělávací programy pro tuto profesi, avšak důležitější než typ vzdělávacího programu, je schopnost porodní asistentky se rozhodnout a jednat samostatně. Proto je nutné, aby u porodních asistentek byly vytvářeny a rozvíjeny schopnosti vést většinu porodů, vyhodnotit možná rizika a zvládnout případné komplikace. (Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2002; Vránová, 2007)

2.1 Rolové znaky porodní asistentky

Skupina expertů SZO⁹ definuje sestry a porodní asistentky jako profese, které mají kompetence k rozhodování a musí přijmout odpovědnost za výkony své práce. Z hlediska zajištění kvality péče jsou nezbytné určité rolové znaky, které vyplynuly ze sociologických rozborů¹⁰ a mezi něž patří:

- funkční specifita – znamená nutnost získané odborné kompetence pro výkon povolání. Kompetence je omezena v rovině horizontální (tj. druhem oddělení) a struktuře vertikální (tj. vrchní sestra, staniční setra apod.);
- sociocentrismus – vyjadřuje orientaci na potřeby klienta zdravotní péče;
- universalismus – předpokládá stejný přístup ke všem klientům zdravotní péče bez ohledu na vlastní osobní postoj k nim;

⁸ Dokument vytvořen Světovou zdravotnickou organizací (WHO), Mezinárodní konfederací porodních asistentek (ICM) a Mezinárodní federací gynekologů a porodníků (FIGO)

⁹ WHO European Strategy for Nursing and Midwifery Education

¹⁰ Nejznámější koncepce vznikla v polovině 20. století a jejím autorem je sociolog Talcott Parsons (Janečková, Hnilicová, 2009)

- emocionální neutralita – očekává schopnost sestry podřídit svou emocionalitu rozumové kontrole. (Mastiliaková, 2004; Plevová a kol., 2011)

2.2 Profesionální funkce porodní asistentky

Při analýze dvou nejúžeji spolupracujících zdravotnických oborů – ošetřovatelství a medicíny – lze říci, že činnosti sester a porodních asistentek se zaměřují na nalezení a řešení problémů v oblasti lidských potřeb uživatelů zdravotní péče a činnost lékařů je zaměřena na nalezení a řešení daného onemocnění. Funkce porodních asistentek přímo souvisí s jejich posláním ve společnosti. V praxi pak vykonávají 4 základní funkce:

- autonomní (nezávislé) – ošetřovatelská péče ženám těhotným, rodičím, šestinedělkám a fyziologickým novorozencům, poskytování informací a zdravotní výchova - tato péče je poskytnuta prostřednictvím ošetřovatelského procesu;
- kooperativní (závislé) – spolupráce v ošetřovatelském týmu a plnění odborných aktivit, účelná komunikace při spolupráci s ostatními zdravotníky;
- výzkumná a rozvojová – podílení se na výzkumné činnosti, zájem o odbornou literaturu a osobní růst v rámci postgraduálního a kontinuálního celoživotního vzdělávání;
- koordinační a řídicí – vykonávání funkce řídicí a koordinační, hodnotí a vzdělává podřízené, účastní se rozhodovacích procesů v oblasti zdravotní politiky. (Marečková a Jarošová, 2005)

2.3 Odborná způsobilost k výkonu profese porodní asistentky

V současné době jsou všechny zdravotnické profese přesně definovány zákonem. Získávání způsobilosti k výkonu nelékařských upravuje zákon č. 105/2011 Sb.¹¹ o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče.

¹¹ Tento zákon mění zákon č. 96/2004 Sb.

Způsobilost k výkonu profese PA se získává absolvováním nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studia v oboru porodní asistentka; tříletého studia v oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšších zdravotnických školách, pokud bylo studium zahájeno nejpozději ve školním roce 2003/2004; absolvováním střední zdravotnické školy v oboru ženská sestra nebo porodní asistentka, pokud bylo studium zahájeno nejpozději roku 1996/1997¹². (Zákon č. 105/2011 Sb.; Vránová, 2007)

2.4 Kompetence PA

Kompetence porodní asistentky a ostatních nelékařských pracovníků jsou vymezeny vyhláškou č. 55/2011 Sb.¹³. PA poskytuje bez odborného dohledu a indikace základní a specializovanou péči těhotné ženě, rodící ženě a ženě do šestého týdne po porodu. Tato péče je vykonává prostřednictvím ošetřovatelského procesu. Porodní asistentka je osobou kompetentní k edukaci o životosprávě těhotných, k poskytování či zprostředkování otázek sociálně - právních, k péči o novorozence včetně podpory kojení. Porodní asistentka může diagnostikovat těhotenství, provádět nutná vyšetření v průběhu fyziologického těhotenství včetně poskytování informací o prevenci komplikací. Mezi další činnosti patří příprava rodičky k porodu, péče o ženu ve všech dobách porodních a vedení fyziologického porodu spolu s ošetřením porodního poranění. (Vyhláška č. 55/2011 Sb.)

Celkový přehled kompetencí porodní asistentky stanovený vyhláškou č. 55/2011 Sb. lze nalézt v příloze A.

2.4.1 Kompetence a uznávání odborné kvalifikace porodních asistentek

Na základě směrnic Evropské unie pro vzdělávání sester patří porodní asistentka mezi regulované profese s automatickým uznáváním v rámci EU. V regulovaných povoláních je zákonem určeno, jak má být jedinec k povolání připravován a jak má získat oprávnění k jeho výkonu. V zájmu dosažení uznávání kvalifikačních diplomů porodních asistentek směrnice stanovují minimální standardy základní kvalifikace, které jsou implementované do platné legislativy státu. (Kutnohorská, 2010)

¹² Porodní asistentky, které získaly způsobilost k výkonu profese na SZŠ v oboru porodní asistentka nebo ženská sestra, musely pracovat 3 roky pod odborným dohledem.

¹³ Mění vyhlášku č. 424/2004 Sb.

Postavení a kompetence PA jsou v Evropské unii různé. V zásadě platí, že pokud chce porodní asistentka pracovat nezávisle, tato možnost je připuštěna a její péče je hrazena zdravotními pojišťovnami.

V převážné většině zemí EU poskytují PA komplexní péči zcela nezávisle a to ženám s fyziologickým těhotenstvím, porodem a pečují o ženy a jejich děti po porodu a během šestinedělí. Stejně jako v EU i v České republice nese porodní asistentka plnou zodpovědnost za práci, kterou vykonává. (Kuriplachová, Magurová a Cibříková, 2011; Zdravotnické noviny, 2005)

2.4.2 Kompetence PA s různým typem vzdělání

V souladu s vyhláškou č. 55/2011 Sb. se kompetence PA v podstatě nezměnily, jen jsou přesněji definovány. Zatím není možné rozlišovat PA podle typu ukončeného vzdělání. Stejná situace byla řešena ve Velké Británii, kdy každá aktivita (vzdělání, délka praxe, absolvované kurzy apod.) byla hodnocena určitými body a v případě, že PA získala určitý počet bodů, bylo na ní pohlíženo jako na absolventku bakalářského studia. U nás takovou možnost nedovoluje zákon. (Zdravotnické noviny, 2005)

3 POVOLÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V PRAXI

Po ukončení studia je porodní asistentka, pokud chce pracovat bez odborného dohledu, povinna požádat o „Osvědčení o způsobilosti k výkonu povolání bez odborného dohledu“, čímž je zapsána do Národního registru porodních asistentek. Toto osvědčení vydává Ministerstvo zdravotnictví a získává se na dobu deseti let a je dáno zákonem č. 105/2011 Sb. Během této doby se musí PA dále průběžně vzdělávat. O prodloužení platnosti je nutné požádat alespoň šedesát dní před uplynutím platnosti osvědčení a je nutné vykazovat získání 40 kreditů. (NCO NZO, 2011¹⁴)

Každá porodní asistentka, která získá od Ministerstva zdravotnictví „Osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu“, je zapsána do národního registru porodních asistentek, který vede Ministerstvo zdravotnictví prostřednictvím Národního centra ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCO NZO) a může se označovat jako „Registrovaná porodní asistentka“. Registr obsahuje informace o vzdělání, zaměstnavateli či místě výkonu povolání. (Janečková, Hnilicová, 2009)

Porodní asistentky mohou dle svých kompetencí podle zákona pracovat na gynekologicko – porodnických odděleních zahrnujících péči o ženy s fyziologickým a patologickým těhotenstvím a porodem, péči o matku a novorozence a péči o ženu s gynekologickým onemocněním. Dále mohou pracovat v gynekologické ordinaci s lékařem a v neposlední řadě soukromé porodní asistentky, provádějící poradenství pro klientky kurzy a návštěvy v přirozeném prostředí klientky. (Vránová, 2007)

3.1 Registr zdravotnických pracovníků

Registr zdravotnických pracovníků vznikl v roce 2004 jako požadavek poskytnout přesné informace pro management v rámci krajů i na celorepublikové úrovni. Myšlenka registrace se u nás zrodila již za první republiky, avšak celý systém zanikl roku 1948. V roce 1971 zahájila Thomayerova nemocnice projekt dobrovolné registrace, jehož vznik byl podmíněn informací, že 70% sester se po maturitě dále nevzdělává. Systémy registrací jsou sice v jednotlivých státech odlišné, ale cíl zůstává pro všechny země stejný - zavést systém celoživotního vzdělávání.

14 Dostupný z WWW: <<http://www.nconzo.cz/web/registr/5>>.

Dne 1. 5. 2004 bylo Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů pověřeno Ministerstvem zdravotnictví ČR ke zřízení a vedení Registru. (Kutnohorská, 2010)

Registr shromažďuje podrobné informace o daných nelékařských zdravotnických profesích. Jeho dalším přínosem je, že se jedná o důležitý zdroj pro rozhodování a plánování systému péče o zdraví, avšak hlavním cílem je ochrana veřejnosti před nekompetentním pracovníkem a motivace k dalšímu vzdělávání. Funkcí Registru je také vydávání Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Důležitou součástí Registru je činnost konzultační a informační, dne 1. 3. 2005 byla zřízena trvalá telefonická a e-mailová linka. (Hofštetrová Knotková a kol., 2010)

3.2 Registrace PA

K vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu je nutné podat vyplněnou žádost opatřenou kolkem v hodnotě 100 Kč a poslat na adresu Ministerstva zdravotnictví.

Obsah žádosti:

- Pro žadatele, kteří o osvědčení žádají do 18 měsíců ode dne získání způsobilosti, jsou obsahem žádosti úředně ověřené doklady o způsobilosti.
- Porodní asistentka, která získala odbornou způsobilost k vykonávání profese před dobou delší než 18 měsíců, musí prokazovat z období 10 let výkon povolání minimálně jeden rok v rozsahu minimálně poloviny stanovené týdenní pracovní doby (1/2 úvazku) nebo minimálně dva roky výkonu zdravotnického povolání v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby (úvazek 0,2).
- Doklad o absolvování vzdělávacích aktivit v hodnotě 40 kreditů za posledních 10 let.

Ze statistik, které jsou veřejně přístupné na stránkách Národního centra ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů vyplývá, že k lednu roku 2012 je registrováno 6634 porodních asistentek. (NCO NZO, 2011¹⁵)

¹⁵ Dostupný z WWW: <<http://www.nconzo.cz/web/registr/6>>.

3.3 Specializační vzdělání nelékařských pracovníků

V České republice se nacházejí dvě ověřené organizace, tj. které zabezpečují koordinaci, kontrolu a realizaci specializačního vzdělávání (SV) včetně atestačních zkoušek. Těmito organizacemi jsou Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně (NCO NZO) a Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví v Praze (IPVZ). NCO NZO je státní příspěvkovou organizací v přímé působnosti Ministerstva zdravotnictví ČR. (Kutnohorská, 2010)

Obory specializačního vzdělávání jsou stanoveny Nařízením vlády č. 31/2010 Sb.¹⁶ Specializační vzdělání je ukončeno atestační zkouškou, která se skládá z části praktické a teoretické. Za praktickou část je považováno splnění praktického úkolu, vyřešení modelové situace či obhajoba písemné práce. Teoretická část zkoušky spočívá v odpovědi na tři vylosované otázky. Úhrada atestační zkoušky je stanovena nařízením vlády č. 184/2009 Sb. a částka činí 3500 Kč. Za první opakování je částka stanovena na 5000 Kč, při druhém opakování již 7000 Kč. Pokud uchazeč u zkoušky neprospěl, může zkoušku opakovat nejdříve za 12 měsíců, nicméně uchazeč opakuje pouze tu část zkoušky, u které byl hodnocen „neprospěl“. Při úspěšném složení atestační zkoušky je absolventovi předáno potvrzení o vykonání atestační zkoušky.

V roce 2010 došlo ke změnám v oblasti specializačního vzdělání, především ke sloučení některých oborů SV (z 85 na 61) a tímto k novému označení některých odborných profesí. (Hofštetrová Knotková a kol., 2010)

V oboru PA došlo k redukci oboru specializačního vzdělávání a to ze 4 na 3.

- Intenzivní péče v porodní asistenci (Porodní asistentka pro intenzivní péči)¹⁷
- Perioperační péče v gynekologii a porodnictví (Porodní asistentka pro perioperační péči)
- Komunitní péče v porodní asistenci (Porodní asistentka pro komunitní péči)
(Hladíková, 2010)

¹⁶ Tímto se ruší nařízení vlády 463/2004 Sb.

¹⁷ V závorce za názvem oboru je napsáno označení odbornosti specialistů

3.4 E-learning ve zdravotnictví

V rámci projektu organizace NCO NZO - *E-learning v celoživotním vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví* - vznikly nové vzdělávací kurzy a moduly, ke kterým je využit softwarový program Moodle. Výhodou tohoto programu je, že do něj může být v jeden okamžik napojený neomezený počet studujících. Cílem tohoto projektu je zkvalitnění a rozšíření nabídky dalšího vzdělávání pro nelékařské zdravotnické profese. Finanční prostředky k vytvoření a rozvoji e-learningového portálu byly získány prostřednictvím programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“. Plusem této metody výuky je větší časová flexibilita pro zdravotníky. Jednou ze součástí materiálů použitých k výuce, jsou také samoopravné testy, které slouží ke zpětné vazbě pro studenty a také k ukončení jednotlivých učebních bloků. Seznam názvů kurzů, které jsou v současné době poskytovány, je uveden v příloze B. (Marková, 2011; NCONZO¹⁸)

3.5 Soukromá porodní asistentka

Činnost soukromých porodních asistentek je dána zákonem č. 372/2011 Sb. o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních. Oprávnění k provozování této činnosti vzniká rozhodnutím krajského úřadu příslušného podle místa provozování dané činnosti nebo na Magistrátu hlavního města Prahy. Soukromé porodní asistentky nabízejí poradenské služby, kurzy předporodní přípravy, návštěvy v těhotenství, doprovod k porodu a návštěvu po porodu.

O registraci soukromé porodní asistentky může žádat fyzická osoba, která splňuje následující podmínky:

- způsobilost k právním úkonům;
- bezúhonnost;
- odbornou způsobilost a zdravotní způsobilost odpovídající druhu a rozsahu zdravotní péče.
- Registrace je provedena na základě žádosti provozovatele. Před zahájením vlastní činnosti je provozovatel povinen uzavřít smlouvu s pojišťovnou o pojištění

¹⁸ Dostupný z WWW: <<http://www.nconzo.cz/elearning/course/category.php?id=3>>.

odpovědnosti za škodu způsobenou občanům v souvislosti s poskytováním zdravotní péče.

Poplatek za vydání rozhodnutí o registraci činí 1000 Kč. Požadavky na minimální technické vybavení jsou dány vyhláškou č. 234/2011 Sb. (Zákon č. 372/2011 Sb.)

Přesun zdravotní péče ze sféry nemocniční do sféry ambulantní a terénní je významným trendem současnosti, jehož důvodem je snižování nákladů, neboť se ušetří náklady za hospitalizaci. Dalším důvodem je psychika nemocného, který v péči ambulantní není vytržen ze svého sociálního prostředí a tím pádem jeho sociální role zůstává zachována. Poskytovatelé domácí zdravotní péče jsou placeni dle vykázaných výkonů. (Janečková, Hnilicová, 2009)

V příloze D lze nalézt rozhovor s nejmenovanou porodní asistentkou, které jsem položila několik otázek týkajících se její profese.

3.6 Společenské souvislosti ošetrovatelské praxe

Prostředí je v každé zemi jedinečné, ale problémy, jimž čelí ošetrovatelská praxe, jsou do jisté míry společné. Mezi základní problém patří – moc - tedy spíše její nedostatek. V žádné zemi evropského regionu se sestry plně neúčastní plánování a rozhodování na všech úrovních péče. Na mnohých ministerstvech za problémy týkající se ošetrovatelství odpovídá lékař. Vliv ošetrovatelství na této vládní úrovni je dobrým indikátorem formální moci, kterou sestry v dané zemi mají.

Dalším problémem je postavení lékařů, medicína většinou dominuje ve všech evropských zdravotnických systémech. Často se setkáváme s tím, že sestry jsou chápány pouze jako „pomocníci“ lékařů. Kvalitu ošetrovatelské péče lze udržet jen za předpokladu vysoké úrovně její kontroly, změnou vzdělanosti sester a správnou legislativou. Pravděpodobně neexistuje vztah mezi sociálně ekonomickou úrovní země a vzájemným poměrem mezi lékaři a sestrami.

A v neposlední řadě je to postavení žen, ošetrovatelství je většinou „ženská práce“, proto má stejné charakteristické rysy jako jiná čistě ženská povolání: nízký plat, nízké sociální postavení, nedostatek uznání a špatné pracovní podmínky.

Podle informací OSN, která uvádí, že ženy které tvoří polovinu obyvatelstva a přispívají téměř dvěma třetinami své pracovní doby, dostávají pouze jednu desetinu světového příjmu a vlastní méně než setinu jejího majetku. (Mastiliaková, 2004)

Platové ohodnocení pracovníků ČR ve veřejných službách je stanoveno nařízením vlády č. 381/2010 Sb.¹⁹ o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě. Pro jednotlivé platové třídy je určen stupeň dosaženého vzdělání, které ukazuje tabulka č. 1. Porodní asistentky tedy mohou nabývat od 8. do 12. platové třídy.

Tab. 1 Přehled platových tříd dle stupně dosaženého vzdělání

PLATOVÁ TŘÍDA	STUPEŇ DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ
8.	střední s maturitou
9.	vyšší odborné vzdělání nebo střední vzdělání s maturitou
10.	vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu nebo vyšší odborné vzdělání
11.	vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu nebo vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu
12.	vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu nebo vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu

Toto nařízení stanovuje i výši zvláštního příplatku, který je zaměstnavatelem určen podle míry ztěžujících podmínek. Existuje 5 skupin zvláštních příplatků, jejichž výše se pohybuje od 400 Kč do 8000 Kč. (Nařízení vlády č. 381/2010 Sb.)

¹⁹ Tímto nařízením se mění nařízení č. 564/2006 Sb.

3.7 Profesionální organizace porodních asistentek

Na území České republiky existují 2 hlavní organizace, které sdružují porodní asistentky. Jejich cílem je hájení zájmů PA a vyzdvižení prestiže tohoto povolání. Mezi tyto organizace patří Česká konfederace porodních asistentek a Unie porodních asistentek, které jsou detailněji popsány v následujících kapitolách.

Mezi další profesní organizace zdravotnických pracovníků patří Profesionální a odborová unie zdravotnických pracovníků (POUZP) a Česká asociace sester (ČAS), jejichž členy mohou být i PA, ale nejsou pro ně primárně určené.

3.7.1 Česká konfederace porodních asistentek (ČKPA)

Česká konfederace porodních asistentek vznikla roku 1997 jako Česká asociace porodních asistentek – ČAPA. Roku 2005 došlo ke změně názvu na ČKPA – Česká konfederace porodních asistentek. Působí na celém území České republiky, sídlo se nachází v Olomouci.

V období své existence se ČKPA stala členem Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM²⁰), Evropské asociace porodních asistentek (EMA) a Národní koalice zdravotnických pracovníků – nelékařských profesí (NKZP).

Cílem ČKPA je:

- koordinace a zastřešování činnosti jednotlivých sdružení porodních asistentek v ČR;
- vyjadřovat a hájit profesní zájmy porodních asistentek na celostátní úrovni;
- pozvednout a upevnit hrdost, prestiž a postavení porodních asistentek v systému zdravotní péče ČR;
- dbát na odbornou způsobilost porodních asistentek, podílet se na systému celoživotního vzdělávání;
- dbát na kvalitu, komplexnost, dostupnost a hospodárnost zdravotní péče;
- dohlížet na dodržování kodexu práv pacientů.

Členem ČKPA se na základě žádosti může stát každé profesní sdružení porodních asistentek. Prezidentkou je Mgr. Věra Vránová, Ph.D. (ČKPA, 2010)

²⁰ International Confederation of Midwives

3.7.2 Unie porodních asistentek (UNIPA)

Toto sdružení vzniklo v roce 2005, jeho sídlem je hlavní město Praha a působí na celém území České republiky.

Cílem UNIPA je:

- sdružování porodních asistentek a studentek oboru porodní asistence;
- propagace oboru porodní asistence;
- podpora uznání profese porodních asistentek jako vzdělaného a zodpovědného zdravotnického pracovníka;
- prosazování zájmů porodních asistentek;
- rozvoj koncepce primární péče o ženu a dítě;
- hájení zájmů žen a prohloubení povědomí, rovných příležitostí a uplatnění ve společnosti;
- podpora členských aktivit;
- podávání informací studentkám oboru porodní asistence.

Sdružování členů (porodních asistentek a studentek porodní asistence) probíhá na principu dobrovolného individuálního členství. Výše členství pro rok 2012 je 1200 Kč pro porodní asistentky, 400 Kč pro studentky oboru porodní asistence a 600 Kč pro porodní asistenty na mateřské (rodičovské) dovolené. Prezidentkou je jmenována Ivana Königsmarková. (UNIPA, 2010)

II PRAKTICKÁ ČÁST

1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

1. Budou mít porodní asistentky s vysokoškolským titulem větší zájem o práci v zahraničí než absolventky s nižším typem vzdělání?
2. Budou mít porodní asistentky zájem o další studium?
3. Hodnotí porodní asistentky svou profesi jako prestižní?
4. Našly absolventky oboru porodní asistence zaměstnání již před ukončením studia?

2 METODIKA PRÁCE

Pro získání informací ke stanovení cílů bylo použito metody dotazníkového šetření. Dotazník byl určen pro absolventky oboru Porodní asistentka a obsahoval 24 otázek, z nichž otázky (č. 1, 5, 8, 10, 13, 15, 16 a 17) patří mezi uzavřené polytomické výběrové; otázky (č. 2, 3, 6, 7, 12 a 19) jsou otázky polouzavřené; otázky (č. 11, 14 a 21) uzavřené dichotomické; uzavřené trichotomické jsou otázky (č. 20 a 22); otevřená je otázka (č. 4); otázka (č. 9) je uzavřená polytomická škálová; a otázky uzavřené polytomické výčtové jsou (č. 18, 23 a 24). Na konci dotazníkového šetření byl dán prostor pro vyjádření názoru respondentek k dané problematice. (Farkašová, 2006)

Celý dotazník lze nalézt v příloze C.

2.1 Charakteristika výzkumného šetření

Výzkumné šetření tvořily respondentky – porodní asistentky bez rozdílu věku, formy absolvovaného studia a místa pracoviště. Nejvíce respondentek bylo ve věku 20 – 29 let s délkou odborné praxe 0 – 5 let.

Výzkum probíhal od prosince 2011 do března roku 2012. A byly osloveny celkem čtyři

nejmenované nemocnice z různých krajů. Byla to nemocnice ve Středočeském kraji, v Pardubickém kraji, v Královéhradeckém kraji a v Libereckém kraji. V každé nemocnici bylo rozdáno 20 dotazníků. Počet vyplněných dotazníků v jednotlivých krajích ukazuje tabulka č. 2.

Tab. 2 Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

Jednotlivé kraje	Rozdané dotazníky	Vyplněné dotazníky	Návratnost
Středočeský	20	16	80,0 %
Pardubický	20	16	80,0 %
Liberecký	20	15	75,0 %
Královéhradecký	20	16	80,0 %

2.2 Způsob zpracování

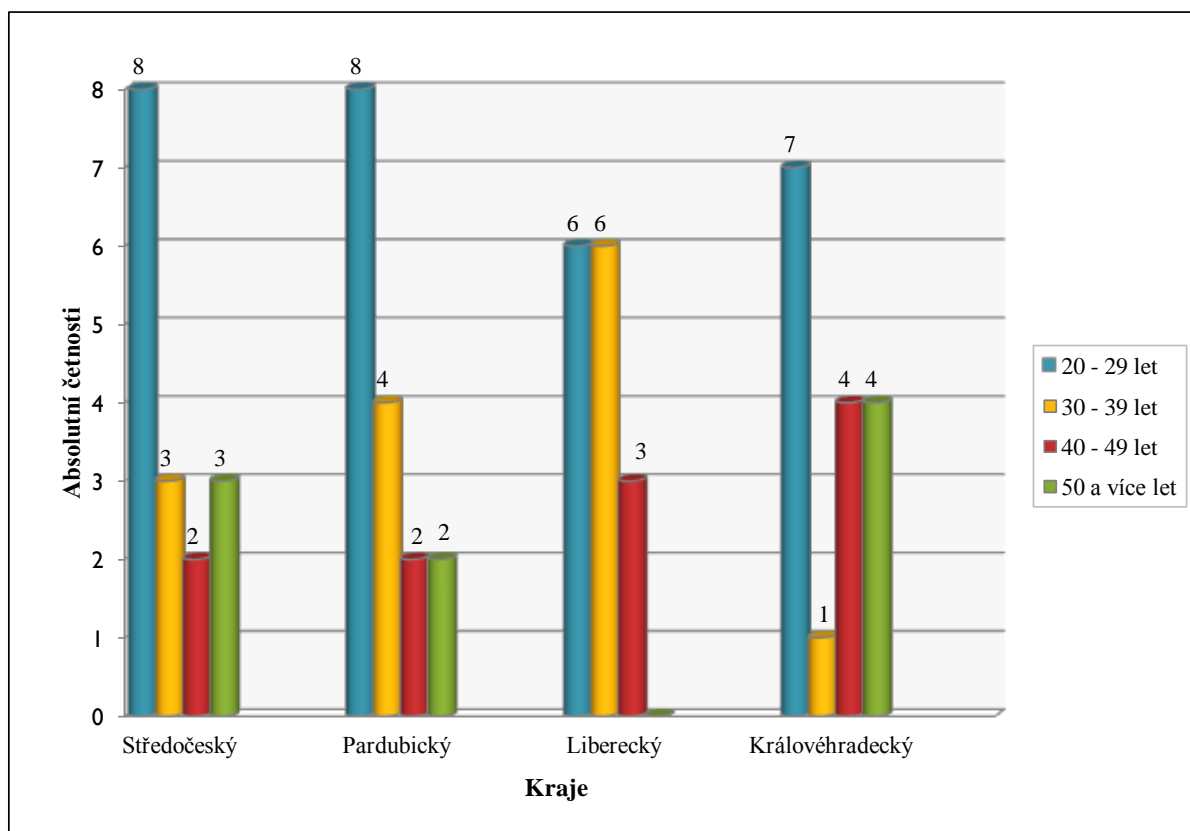
Vyhodnocení otázek bylo prováděno statistickým vzorcem $f_i = (n_i/n)*100$ k procentuálnímu vyjádření relativní četnosti. (f_i – relativní četnost, n_i – četnost jednotlivých hodnot znaku ve sledovaném souboru, n – rozsah souboru). Získaná data jsou statisticky zpracována v grafech a tabulkách, ke kterým byl využit softwarový program Microsoft® Office Excel 2003 a Microsoft® Office Word 2003. (Microsoft, 2012²¹)

²¹ Dostupný z WWW <<http://www.microsoft.com/cze/office/2003/default.aspx>>

3 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Otázka č. 1

Kolik je Vám let?

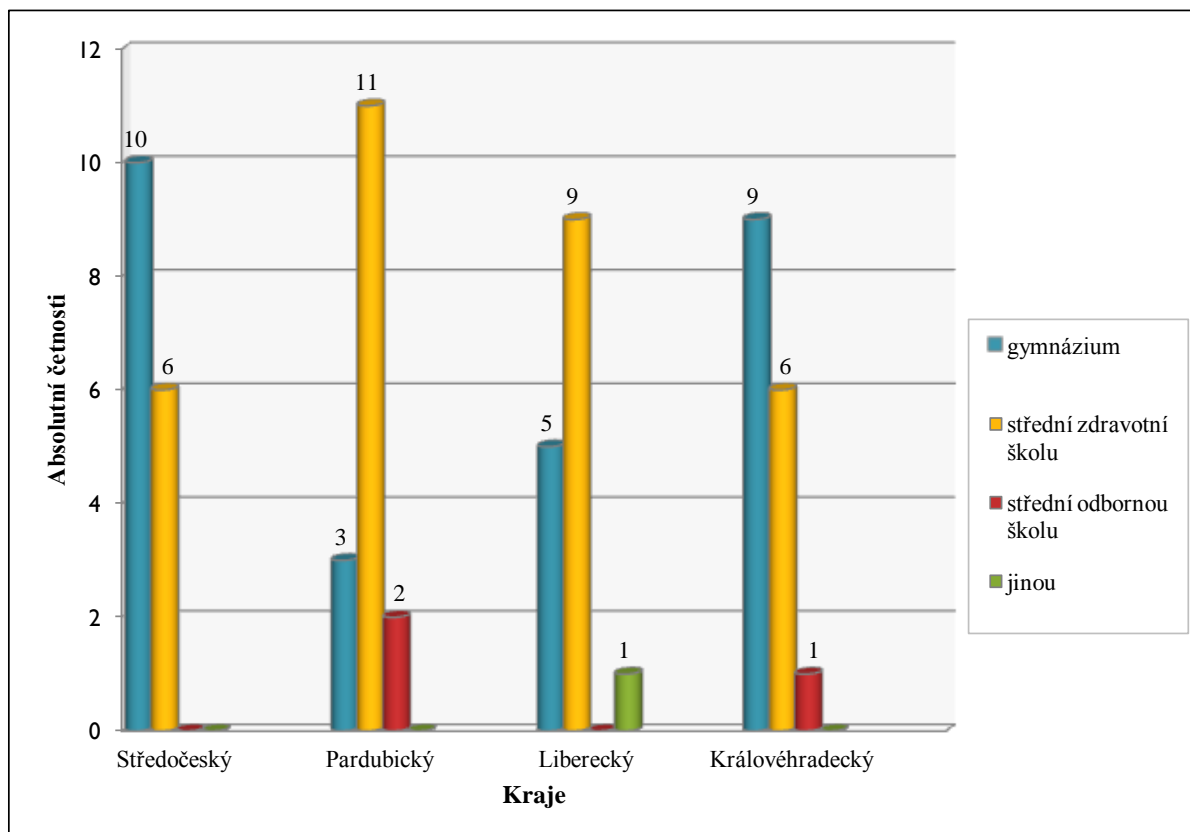

Obr. 1 Graf absolutních četností věkového rozložení respondentek ve zkoumaných krajích

Tato otázku byla položena z důvodu zjištění jednotlivých věkových skupin porodních asistentek ve vybraných nemocnicích. V celkovém součtu 63 respondentek (100 %) je nejvíce respondentek (29; 46 %) ve věku 20 – 29 let. Druhou nejčetnější věkovou kategorií je věk 30 – 39 let, těchto respondentek bylo 14 (22, 2 %). Respondentek ve věku 40 – 49 let je 11 (17, 5 %) a ve věku 50 a více je jich 9 (14,3 %). Toto celkové rozložení odpovídá i rozložení v jednotlivých krajích, avšak v kraji Královéhradeckém je nejméně zastoupená věková skupina respondentek od 30 do 39 let.

Otázka č. 2

Jakou střední školu jste navštěvovala?

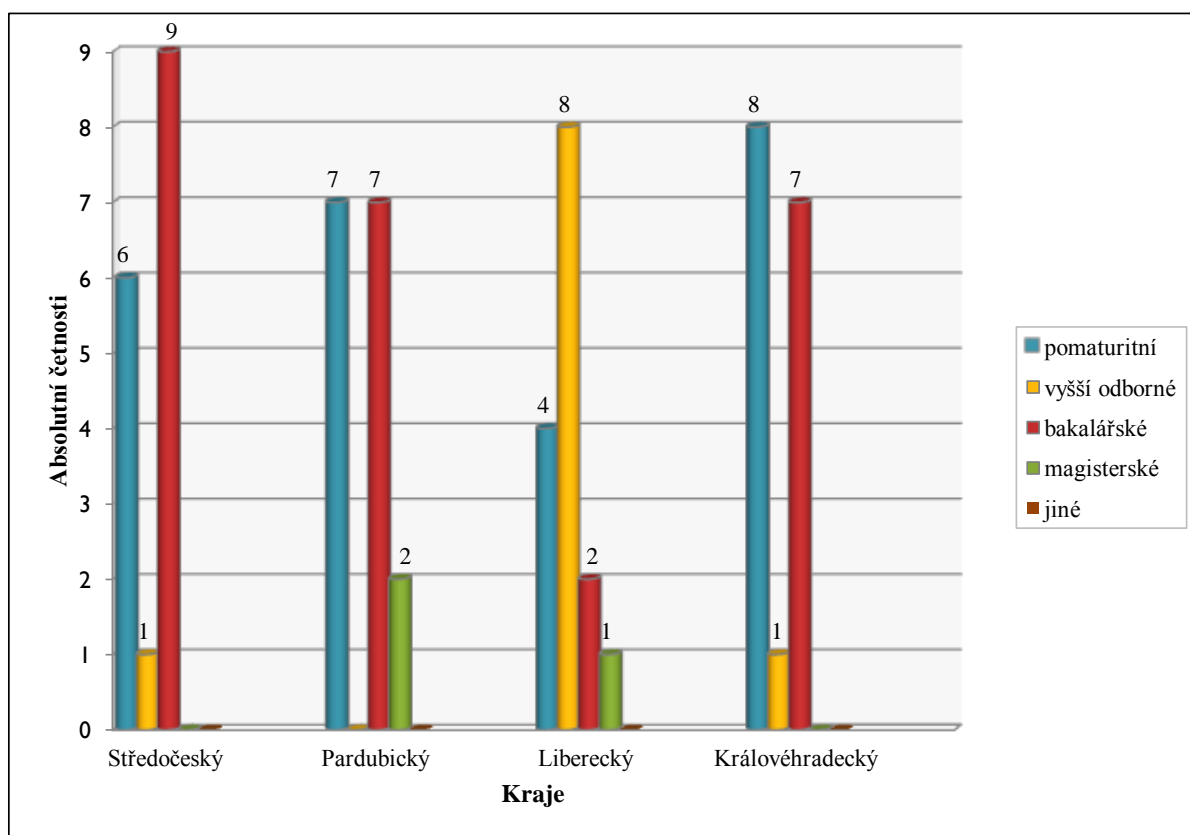

Obr. 2 Graf absolutních četností absolvované střední školy ve zkoumaných krajích

Nejvíce porodních asistentek z celkového počtu 63 respondentek absolvovalo střední zdravotní školu - 32 (50,8 %). Druhou nejčetnější skupinou byly porodní asistentky, které navštěvovaly gymnázium 27 (42,9 %). V celkovém součtu 3 (4,8 %) respondentky navštěvovaly střední odbornou školu. Jedna respondentka (1,6 %) z Libereckého kraje zvolila možnost „jinou“ a do prostoru pro odpověď napsala „Rodinná škola“.

Otázka č. 3

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

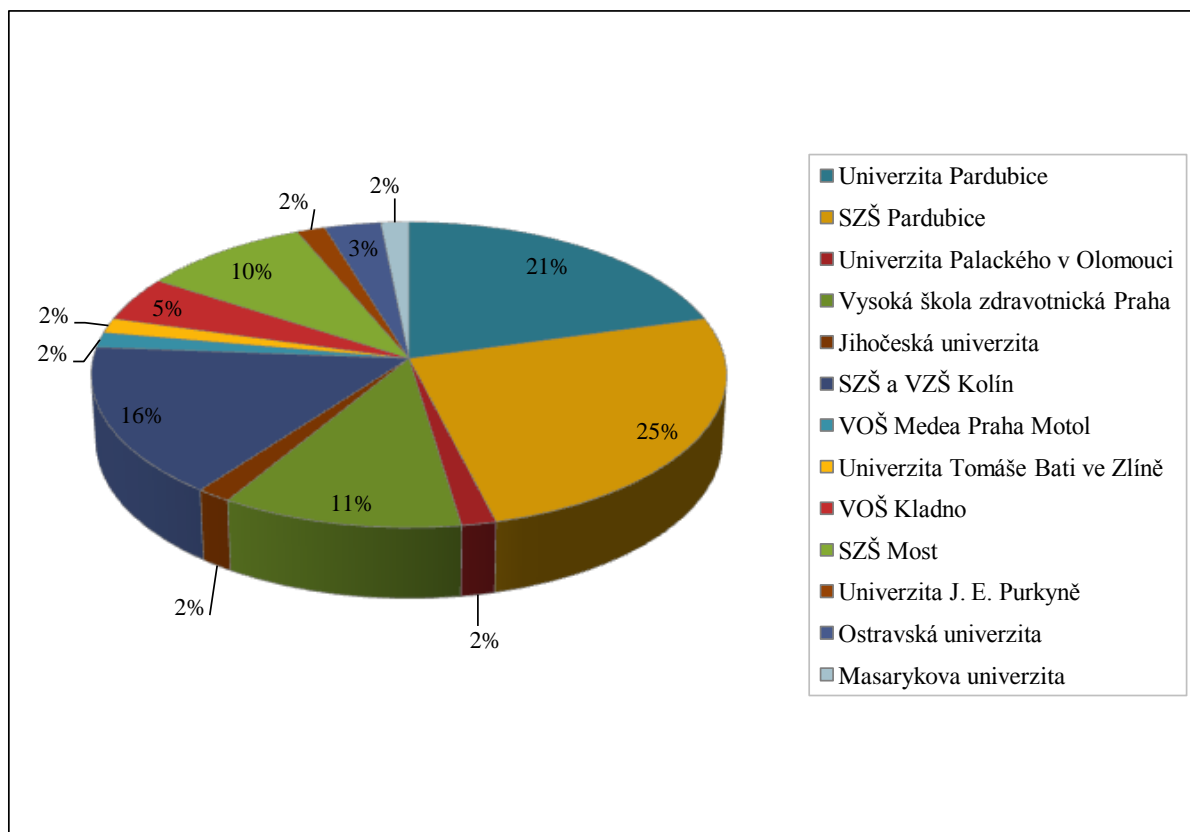

Obr. 3 Graf absolutních četností dle nejvyššího dosaženého vzdělání ve zkoumaných krajích

V této otázce byly respondentky tázány na jejich nejvyšší dosažené vzdělání. V celkovém počtu 63 porodních asistentek jsou dvě nejčetnější kategorie, každá z nich obsahuje 25 (39,7 %) respondentů a jejich dosažené vzdělání je „bakalářské“ a „pomaturitní studium“. Druhou nejčetnější kategorií je vzdělání „vyšší odborné“, které získalo 10 (15,9 %) porodních asistentek. Za zmínku stojí fakt, že v Libereckém kraji je nejčetnější kategorií „vyšší odborné vzdělání“.

Otázka č. 4

Na jaké škole jste získala odbornou způsobilost k vykonávání profese porodní asistentka?

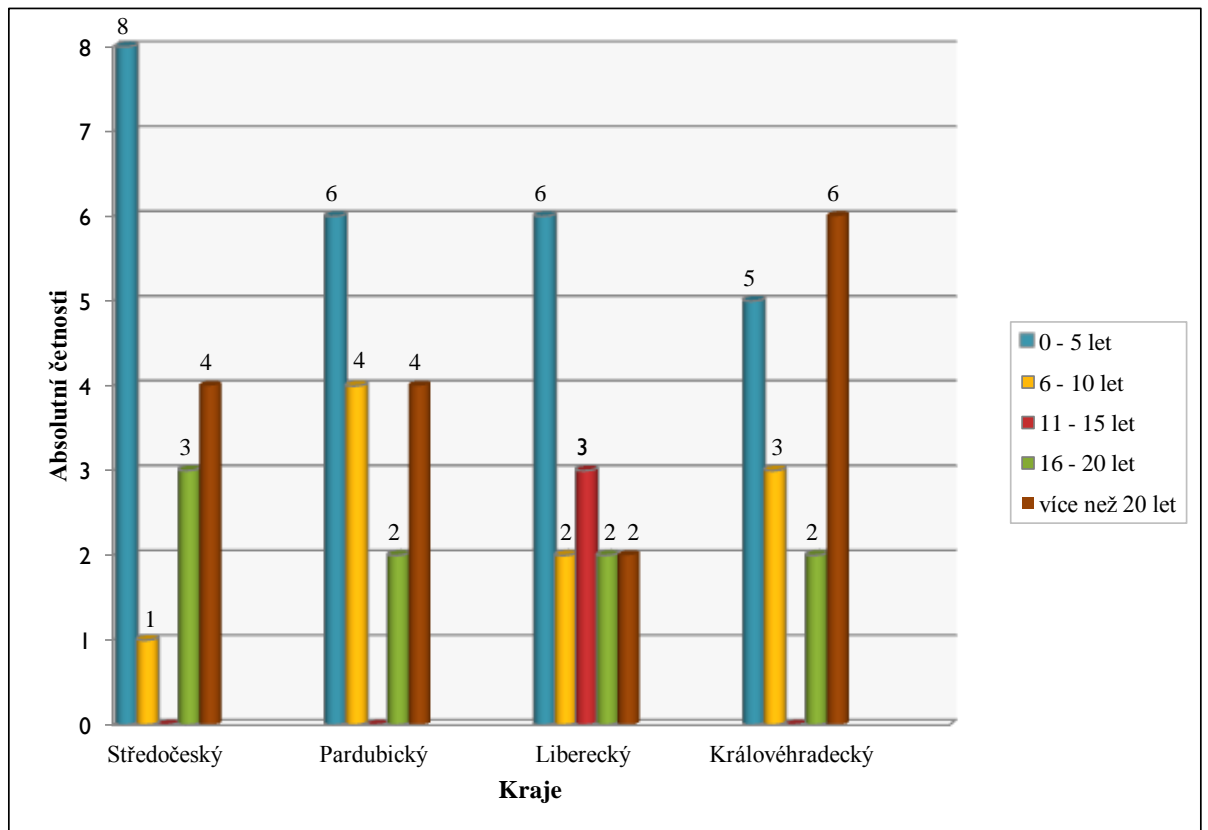

Obr. 4 Graf relativních četností názvu škol poskytujících respondentkám odbornou způsobilost k výkonu profese

U otázky číslo 4 byly respondentky tázány na jaké škole získaly odbornou způsobilost k výkonu profese porodní asistentky. Ve výšečovém grafu jsou znázorněny relativní četnosti z celkového počtu 63 (100%) respondentek. Od rozdělení respondentek podle krajů bylo v této otázce kvůli přehlednosti upuštěno. Z výšečového grafu na obrázku č. 4 vyplývá, že 29 (46,0 %) porodních asistentek ve sledovaném souboru získalo odbornou způsobilost k výkonu profese v Pardubicích, z toho 16 (25,4 %) na Střední zdravotní škole a 13 (20,6 %) na Univerzitě Pardubice.

Otázka č. 5

Jaká je délka Vaší odborné praxe?

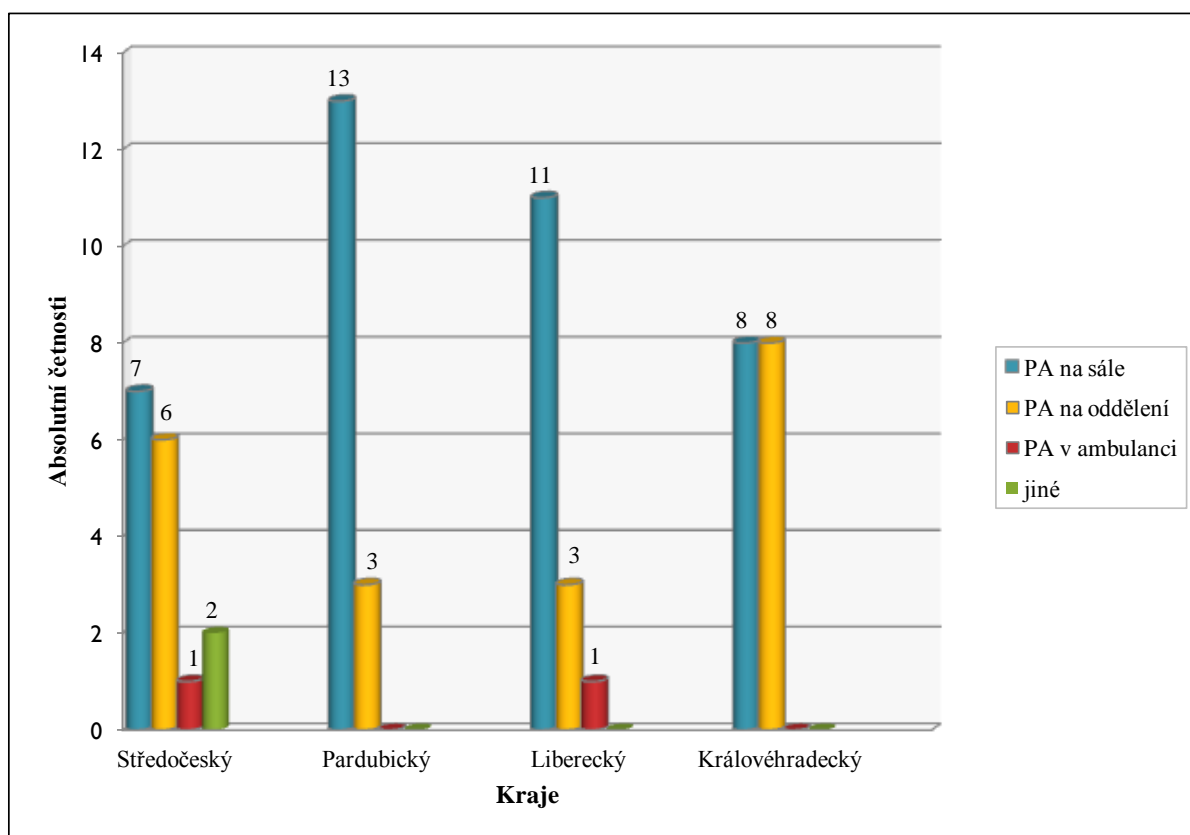

Obr. 5 Graf absolutních četností délky odborné praxe u respondentek ve zkoumaných krajích

Otázka číslo 5 zkoumala, jaká je délka ošetrovatelské praxe u respondentek v jednotlivých krajích. Z celkového počtu 63 (100%) respondentek jich 25 (39,7 %) pracuje od 0 do 5 let. Druhou nejčetnější kategorií z celkového počtu pak tvoří délka ošetrovatelské praxe více než 20 let, kterou zvolilo 16 (25,4 %) porodních asistentek ve sledovaném souboru. Tato délka ošetrovatelské praxe je nejčetnější kategorií v Královéhradeckém kraji. Nejméně zastoupená kategorie je délka ošetrovatelské praxe 11 – 15 let, kterou tvoří 3 (4,8 %) respondentky v Libereckém kraji.

Otázka č. 6

V jaké pozici pracujete?

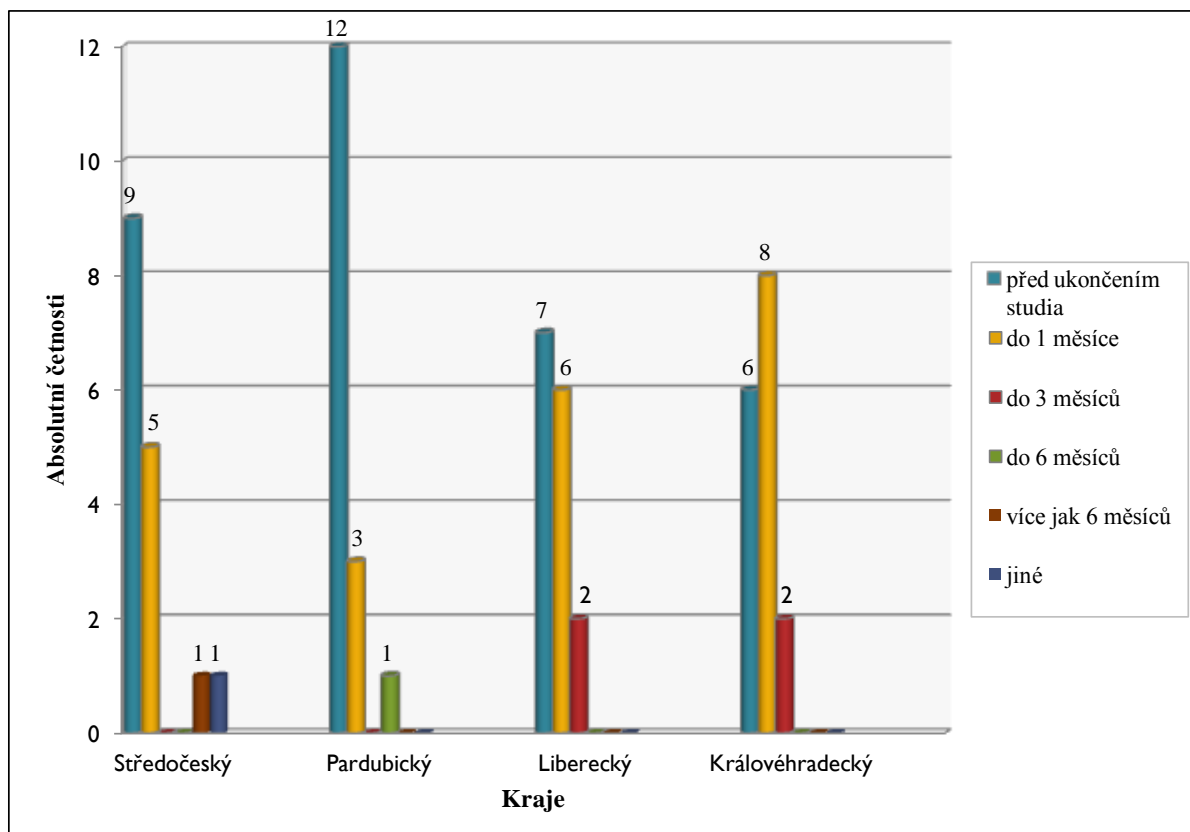

Obr. 6 Graf absolutních četností pracovních pozic u respondentek ve zkoumaných krajích

Tato otázka zkoumá respondentky z hlediska jejich pracovního zařazení. Nejčetnější kategorií ve sledovaném souboru s absolutní četností 39 (61,9 %) tvoří porodní asistentky pracující na oddělení porodních sálů, tomu odpovídá i rozložení v jednotlivých krajích. Druhou nejčetnější kategorií tvoří respondenty pracující na oddělení, kterých je 20 (31,7 %). Dvě porodní asistentky (3,2 %) zvolily jiné pracovní zařazení a do prostoru pro odpověď poté dopsaly, že vykonávají funkci vrchní sestry. V této otázce byla možnost odpovědi „porodní asistentka v terénu“, ale vzhledem k tomu, že dotazníky byly rozdány pouze v nemocnicích, žádná respondentka tuto možnost nezvolila, proto jsem tuto možnost v grafickém zpracování neuváděla.

Otázka č. 7

Z následujících časových úseků vyberte ten, v kterém jste po ukončení studia sehnala místo v zaměstnání?

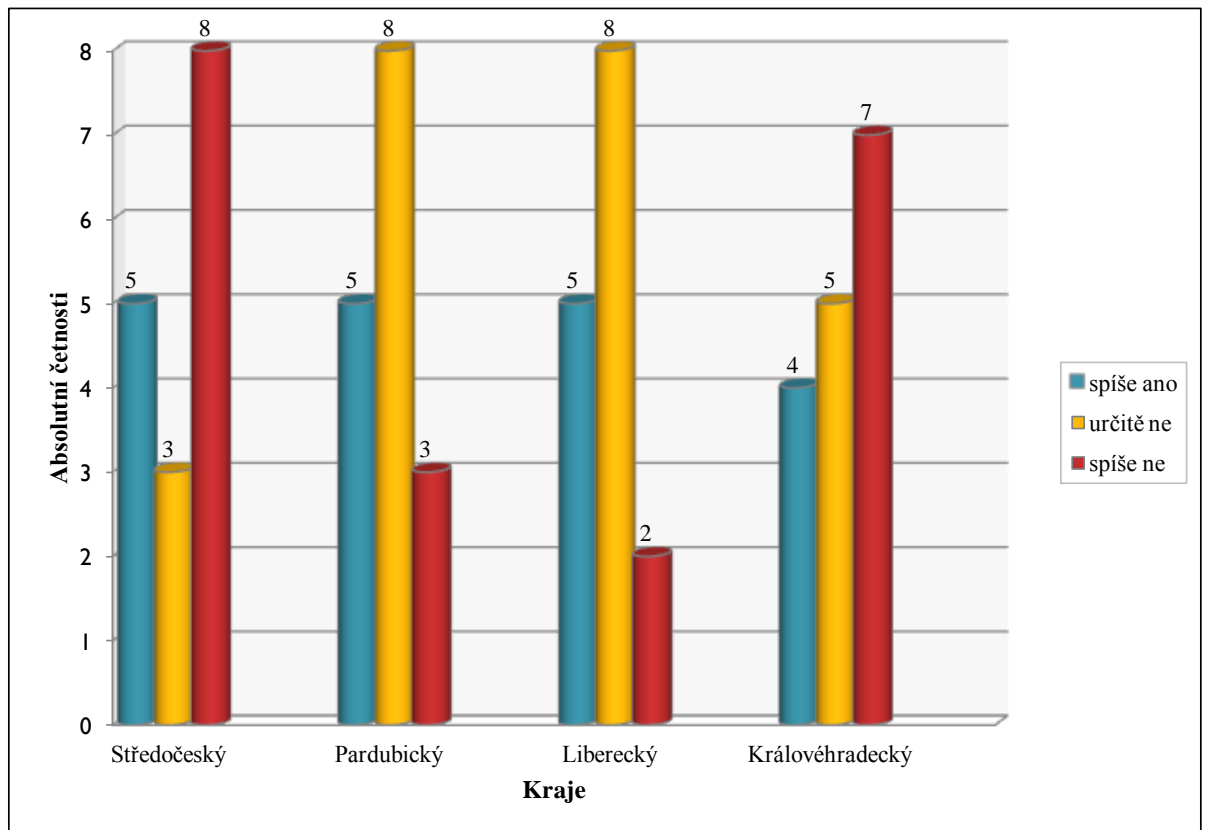

Obr. 7 Graf absolutních četností získání zaměstnání dle časového úseku

Otázka číslo 7 měla za cíl zjistit, v jakém časovém úseku si porodní asistentky po absolvování studia našly místo v zaměstnání. Nejčetnější odpověď v celkovém součtu byla možnost „před ukončením studia“, kterou zvolilo 34 (54,0 %) respondentek. Druhý nejčetnější časový úsek „do 1 měsíce“ tvořilo 22 (34,9 %) porodních asistentek. Z této otázky vyplývá, že 56 (88,9 %) respondentek našlo zaměstnání před ukončením studia nebo do jednoho měsíce po absolvování studia. V Královéhradeckém kraji respondentky nejčastěji uváděly, že místo v zaměstnání sehnaly do 1 měsíce.

Otázka č. 8

Odpovídá výše Vašeho platu vašim představám?

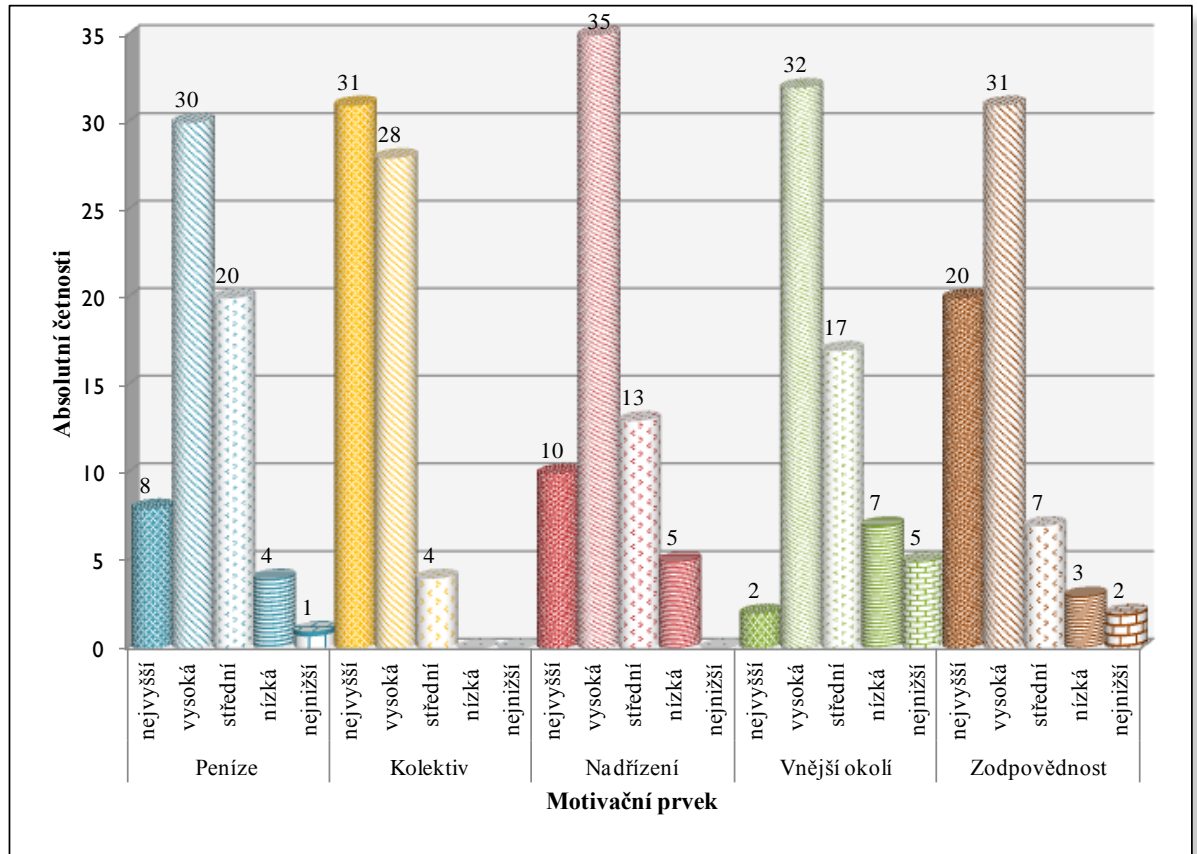
Obr. 8 Graf absolutních četností spokojenosti s výší platu ve zkoumaných krajích

Záměrem této otázky bylo zjistit, jestli výše platu odpovídá představám respondentek. Nejvíce respondentek v celkovém počtu 63 (100 %), tedy 24 (38,1 %), odpovědělo, že výše platu určitě neodpovídá jejich představám. Odpověď „spíše ano“ zvolilo 19 (30,2 %) porodních asistentek, odpověď „spíše ne“ pak 20 (31,7 %) porodních asistentek. Žádná porodní asistentka neoznčila v dotazníkovém šetření odpověď „určitě ano“, tedy výše platu určitě odpovídá mým představám, proto tato možnost není zahrnuta v grafickém zpracování na obrázku č. 8.

Otázka č. 9

U následujících položek zakroužkujte číslo od 1 do 5 dle stupně důležitosti dané možnosti:

(5 – nejvyšší; 4 – vysoká; 3 – střední; 2 – nízká; 1- nejnižší)

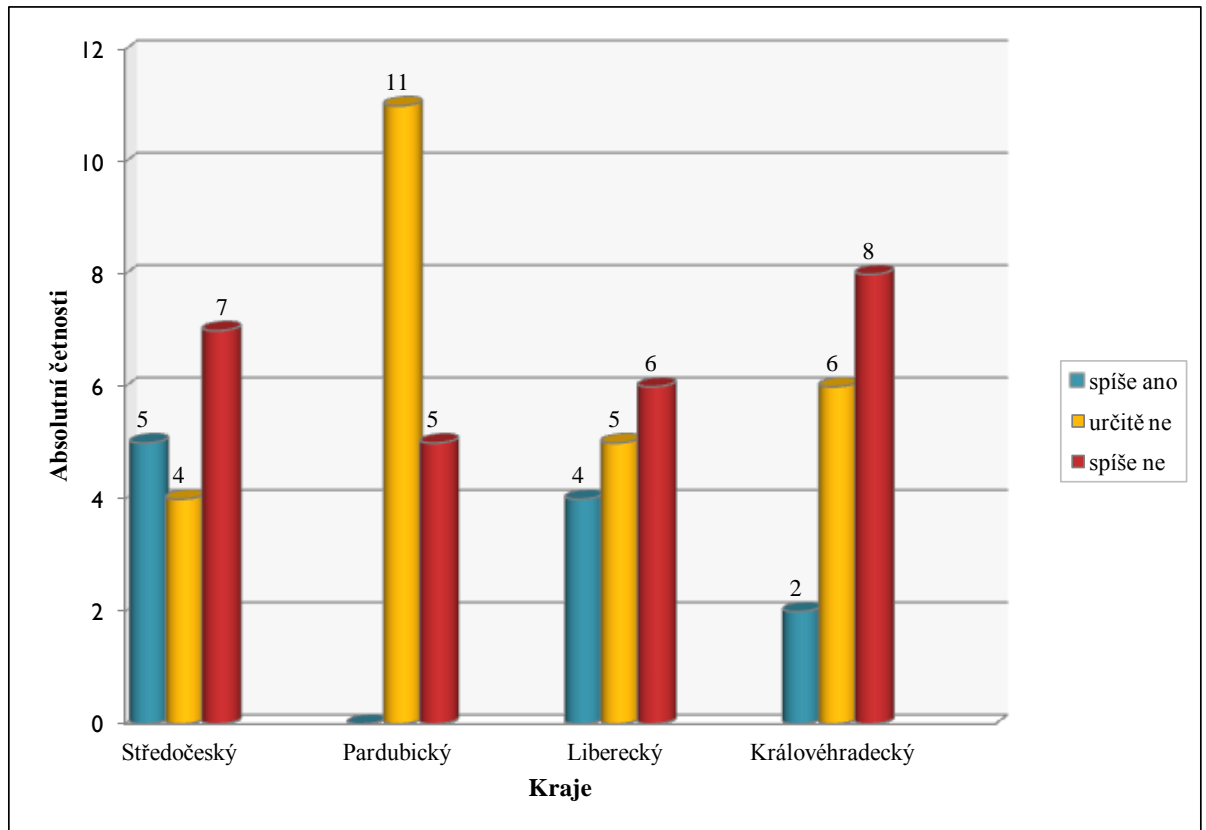

Obr. 9 Graf absolutních četností dle stupně důležitosti jednotlivých položek

Tato otázka zjišťovala, jaký stupeň důležitosti přiřádají porodní asistentky jednotlivým položkám „peníze“, „kolektiv“, „nadřazení“, „vnější okolí“ a „zodpovědnost“. U položky „peníze“, „nadřazení“, „vnější okolí“ a „zodpovědnost“ nejvíce respondentek označilo vysoký stupeň důležitosti. U položky „kolektiv“ nejvíce respondentek označilo nejvyšší stupeň důležitosti. Kvůli přehlednosti tato otázka nebyla rozdělena v grafickém zpracování podle zkoumaných krajů.

Otázka č. 10

Je podle Vašeho názoru odlišný přístup lékaře k porodní asistentce s vysokoškolským vzděláním?

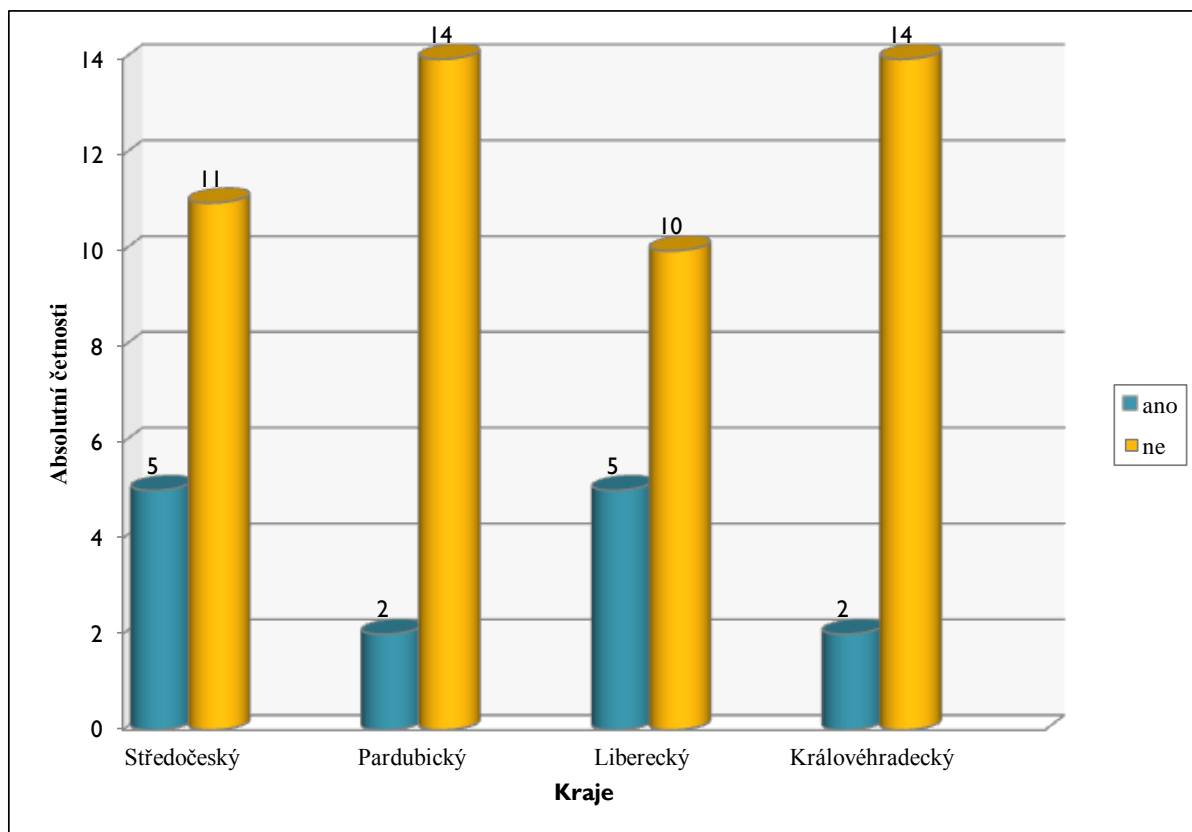

Obr. 10 Graf absolutních četností odlišnosti přístupu lékaře k porodní asistentce s vysokoškolským vzděláním

Tato otázka zjišťovala, jestli se liší přístup lékaře k vysokoškolsky vzdělané porodní asistence. Respondentky nejčastěji volily možnost „spíše ne“ a „určitě ne“, kdy každá tato odpověď získala po 26 (41,3 %) odpovědích. Odpověď „určitě ano“ nezvolila žádná z oslovených respondentek, proto není v grafickém zpracování uváděna. Odpověď „spíše ano“ byla zvolena 11 (17,5 %) respondentkami. Za zmínku stojí fakt, že v Pardubickém kraji většina porodních asistentek ve sledovaném souboru zvolila možnost „určitě ne“ respektive přístup lékaře k porodní asistentce s vysokoškolským vzděláním se určitě neliší.

Otázka č. 11

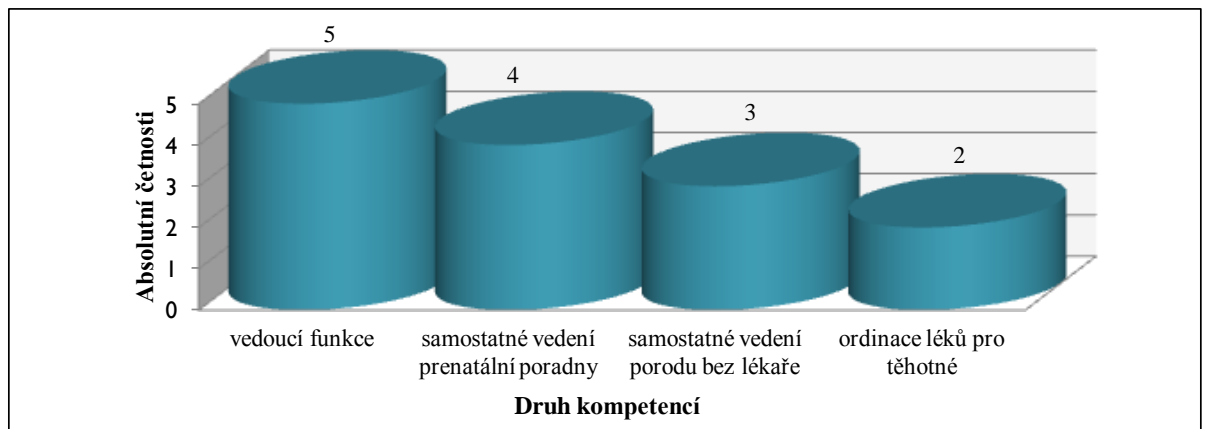
Měly by podle Vás mít porodní asistentky s vysokoškolským titulem Mgr. jiné kompetence?

Obr. 11 Graf absolutních četností kompetencí porodních asistentek s titulem Mgr.

Otázka číslo 11 zjišťuje, jestli podle názoru porodních asistentek v praxi by porodní asistentky s titulem Mgr. měly mít jiné kompetence. Ve všech krajích si většina porodních asistentek myslí, že by neměly mít jiné kompetence. V celkovém součtu tato skupina tvoří 49 (77,8 %) respondentek. Tato otázka obsahovala i podotázku, na kterou odpovídalo 14 (22,2 %) porodních asistentek, které zvolily možnost „ano“. Jejich odpovědi jsou graficky zpracované v obrázku č. 12.

V případě, že odpovíte „ano“ o jaké kompetence by se jednalo?

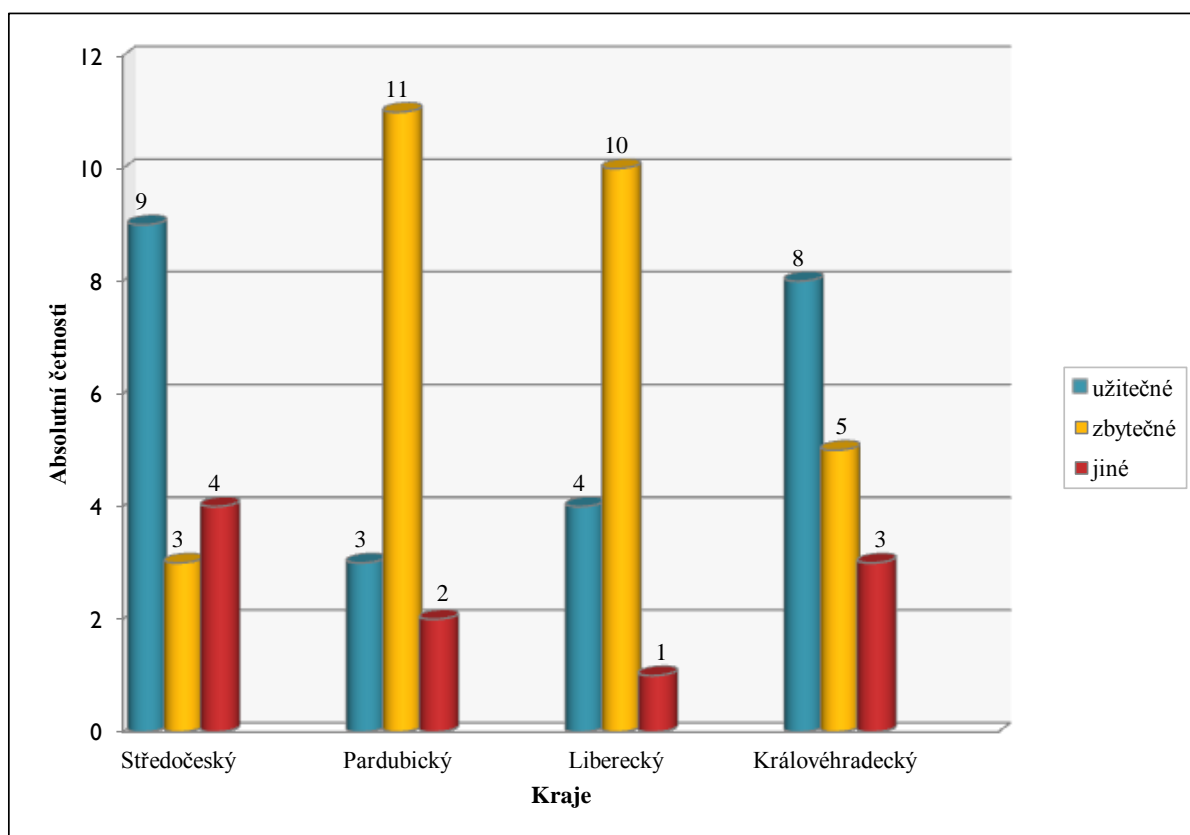

Obr. 12 Graf absolutních četností kompetencí porodní asistentky s titulem Mgr.

Nejvíce respondentek 5 (35,7 %) si myslí, že porodní asistentky s titulem Mgr. by měly mít kompetence k „vykonávání vedoucích funkcí“, 4 (28,6 %) porodní asistentky si myslí, že by měly mít kompetence k „samostatnému vedení prenatálních poraden“, 3 (21,4 %) porodní asistentky odpověděly „samostatné vedení porodu bez lékaře“ a 2 (14,3 %) porodní asistentky navrhují kompetence „ordinace léků pro těhotné“.

Otázka č. 12

Myslíte si, že navazující magisterské studium pro porodní asistentky je:

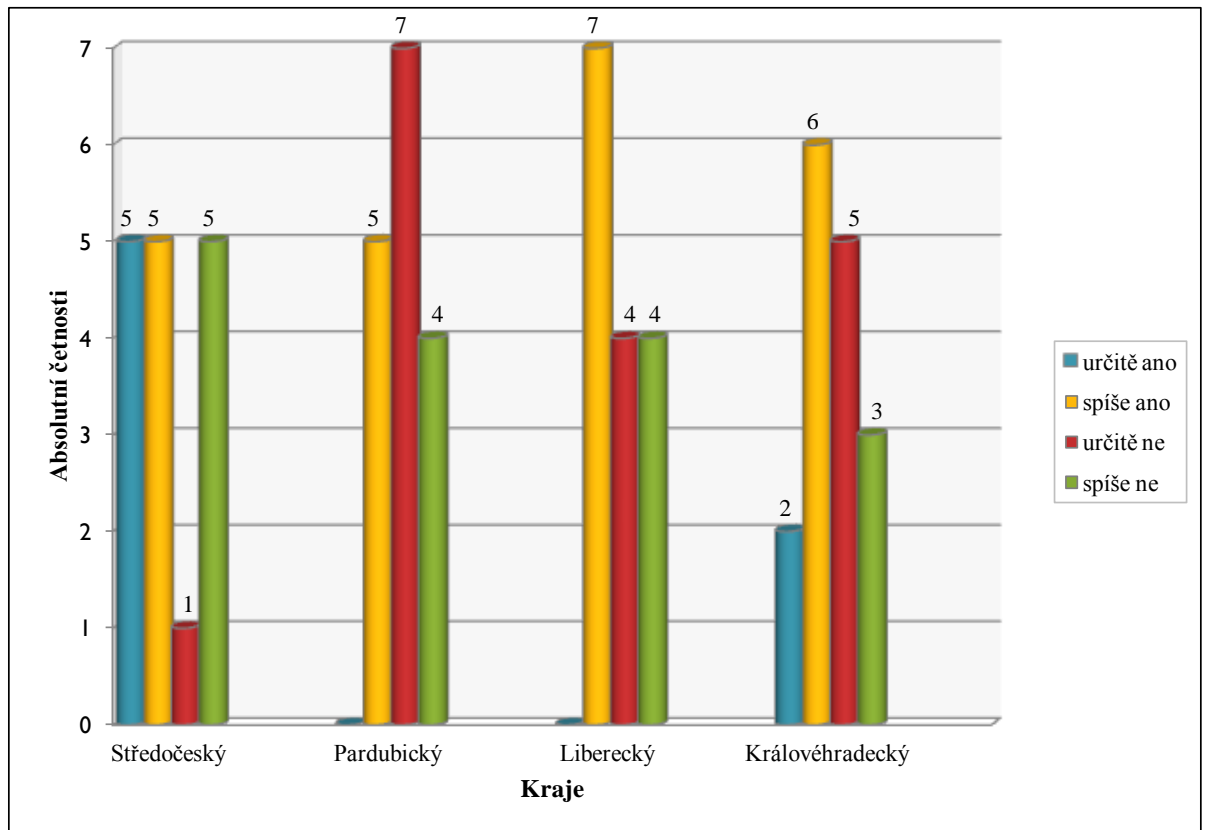

Obr. 13 Graf absolutních četností názorů porodních asistentek na magisterské studium

Tato otázka zkoumala názor porodních asistentek v praxi na navazující magisterské studium. Porodní asistentky mohly volit mezi odpověďmi „užitečné“, „zbytečné“ a „jiné“, kde u poslední zmíněné možnosti byl dán prostor pro vlastní názor respondentek. Nejvíce respondentek z celkového počtu 63, tedy 29 (46,0 %), si myslí, že navazující magisterské studium pro porodní asistentky je „zbytečné“. Navazující magisterské studium „užitečným“ shledává 24 (38,1 %) respondentek. Nejméně porodních asistentek (10; 15,9 %) zvolilo možnost „jiné“ a do prostoru pro odpověď nejčastěji volily možnost „málo dostupné“; „záleží na oboru“, „nikdo vám ho nezaplatí“.

Otázka č. 13

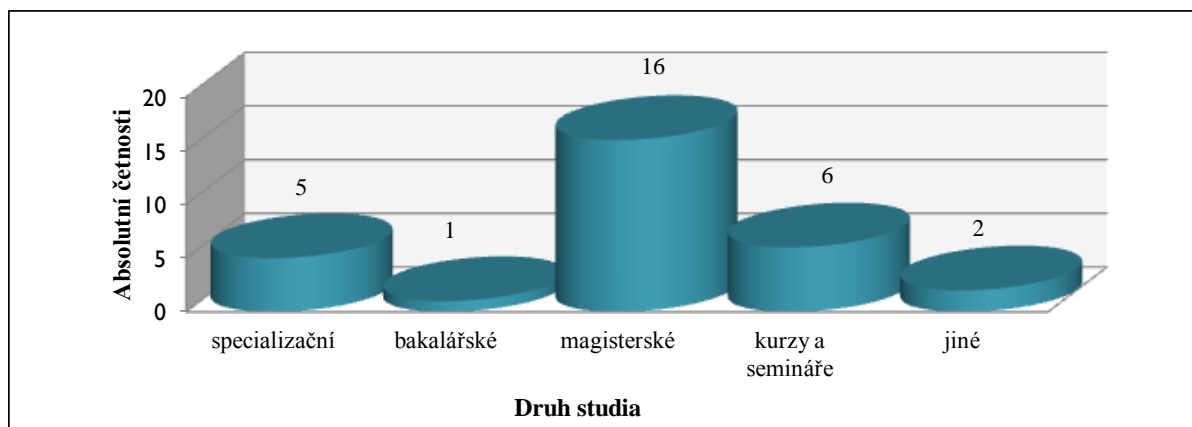
Přemýšlíte o dalším studiu či doplnění vzdělání?

Obr. 14 Graf absolutních četností názorů na doplnění vzdělání

V této otázce byly porodní asistentky tázány, zda přemýšlí o dalším studiu či doplnění vzdělání. Nejčetnější kategorii, kterou tvořilo 23 (36,5 %) respondentů, byla odpověď „spíše ano“. Odpověď „určitě ano“ zvolilo celkem 7 (11,1 %) porodních asistentek ve sledovaném souboru, z nich nejvíce ve Středočeském kraji. Z obrázku vyplývá, že 17 (27,0 %) porodních asistentek označilo odpověď „určitě ne“ a 16 (25,4 %) zvolilo možnost „spíše ne“, tedy spíše nemám zájem o další studium či doplnění vzdělání. Tato otázka obsahovala i podotázku, na kterou odpovídalo 30 (47,6 %) porodních asistentek, které zvolily možnost „určitě ano“ či „spíše ano“. Jejich odpovědi dle typu doplňujícího studia jsou znázorněny v obrázku číslo 15.

V případě, že odpovíte „určitě ano“ či „spíše ano“, jednalo by se o studium:

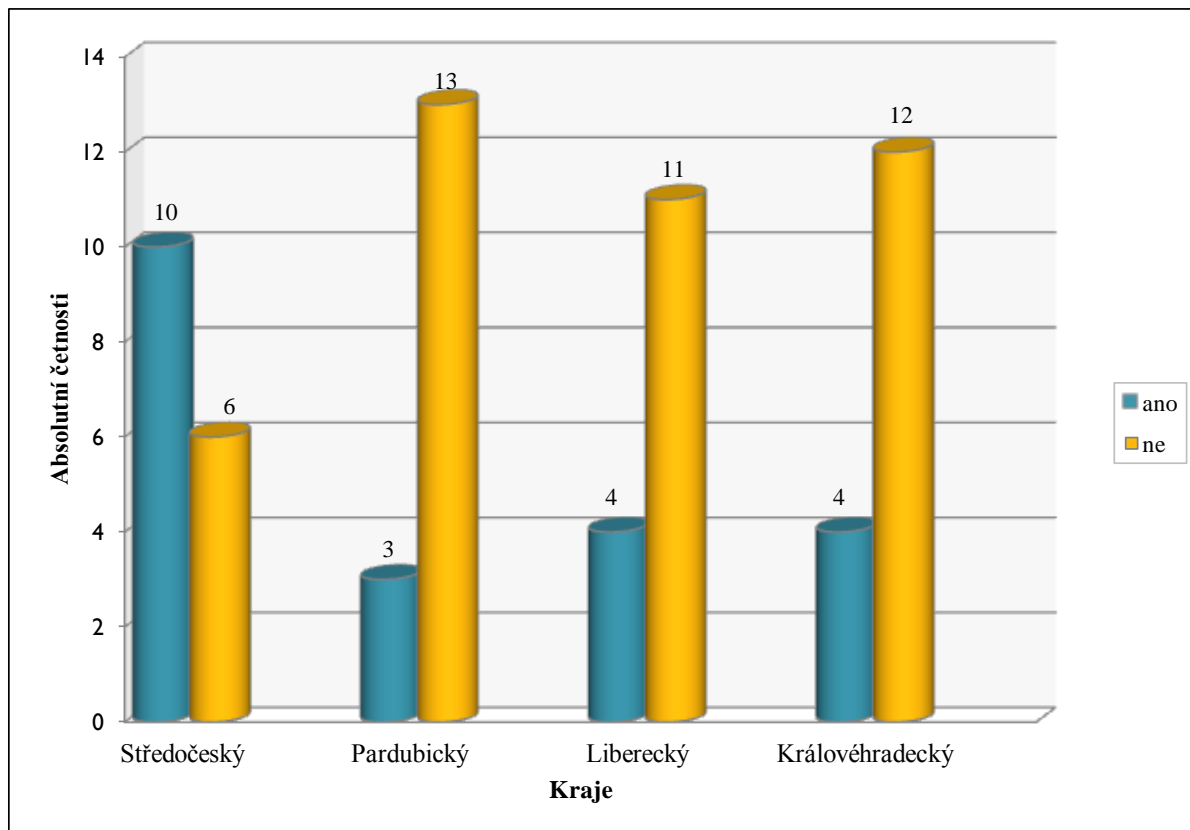

Obr. 15 Graf absolutních četností dle typu doplňujícího studia

Na tuto otázku odpovídalo 30 (47,6 %) respondentek. Nejvíce jich zvolilo možnost magisterského studia (16; 53,3 %). Druhým nejčastějším typem studia byly „kurzy a semináře“, které zvolilo 6 (20,0 %) porodních asistentek ve sledovaném souboru. Z obrázku vyplývá, že 5 (16,7 %) respondentek označilo možnost „specializační vzdělání“, nejméně porodních asistentek pak možnost bakalářského studia (1; 3,3 %).

Otázka č. 14

Myslíte si, že porodní asistentky s vysokoškolským vzděláním by měly být zaměstnávány ve vedoucích funkcích?

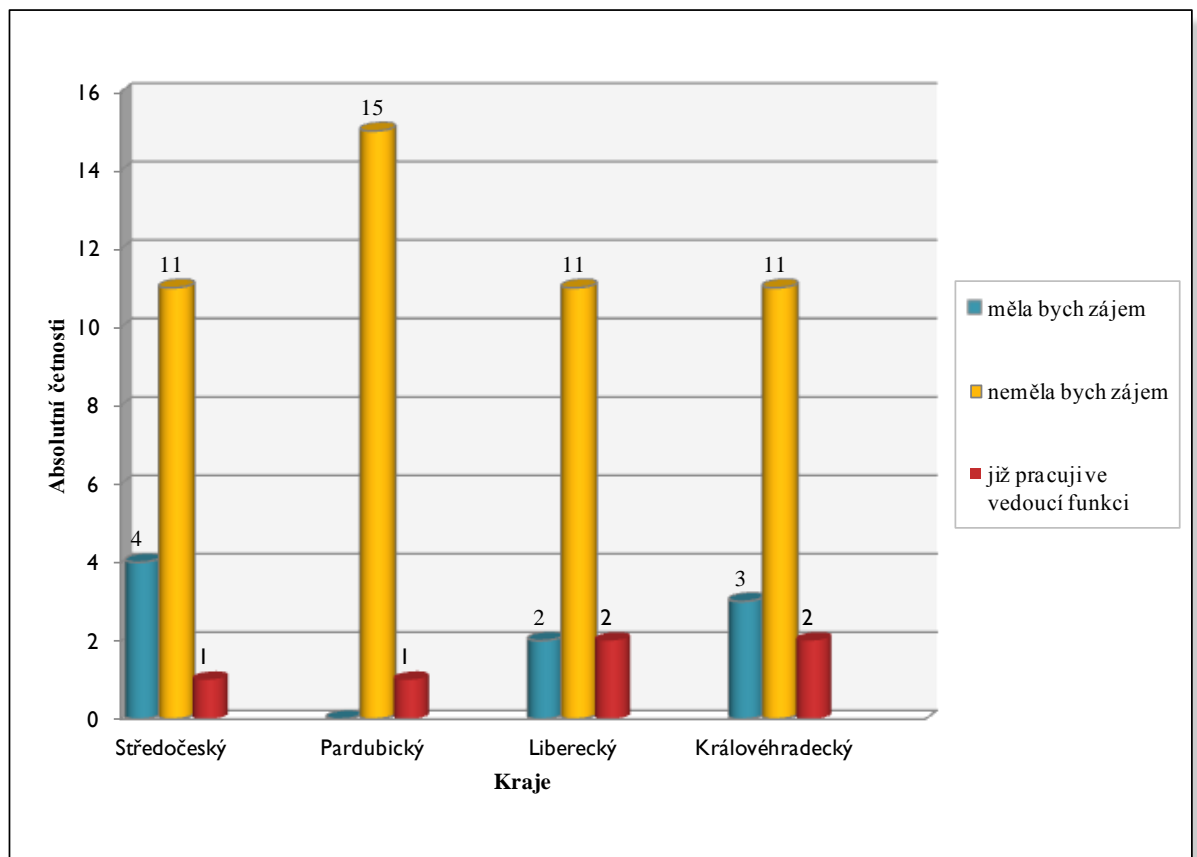

Obr. 16 Graf absolutních četností názorů na zaměstnávání PA s vysokoškolským vzděláním ve vedoucích funkcích

Z celkového počtu 63 (100 %) respondentek si 42 (66,7 %) respondentek myslí, že porodní asistentky s vysokoškolským vzděláním by neměly být zaměstnávány ve vedoucích funkcích. Ve středočeském kraji tato situace neodpovídá a větší počet porodních asistentek, tj. 10 si myslí, že porodní asistentky s vysokoškolským vzděláním by měly být zaměstnávány ve vedoucích funkcích. V celkovém počtu respondentek jich 21 (33,3 %) označilo „ne“, tedy porodní asistentky s vysokoškolským vzděláním by neměly být zaměstnávány ve vedoucích funkcích.

Otázka č. 15

Chtěla byste se uplatnit v zaměstnání ve vedoucí funkci?

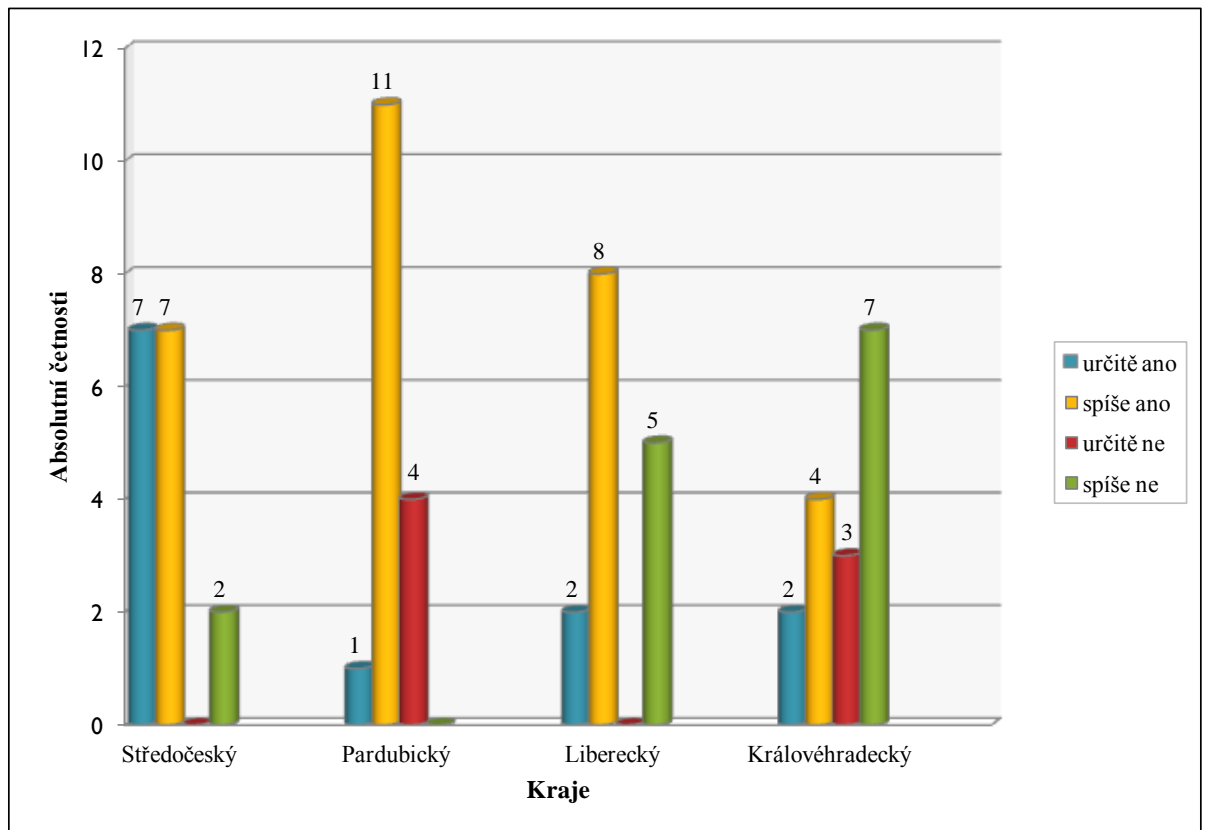

Obr. 17 Graf absolutních četností názorů na uplatnění ve vedoucích funkcích

Otázka byla položena z důvodu zjištění, jestli se porodní asistentky v zaměstnání chtějí uplatnit ve vedoucích funkcích. Největší zastoupení měla odpověď „neměla bych zájem“ tj. 48 (76,2 %) respondentek. Pouze 9 (14,3 %) porodních asistentek ve sledovaném souboru by se v zaměstnání chtělo uplatnit ve vedoucí funkci.

Otázka č. 16

Zhodnotila byste svou profesi porodní asistentky jako prestižní?

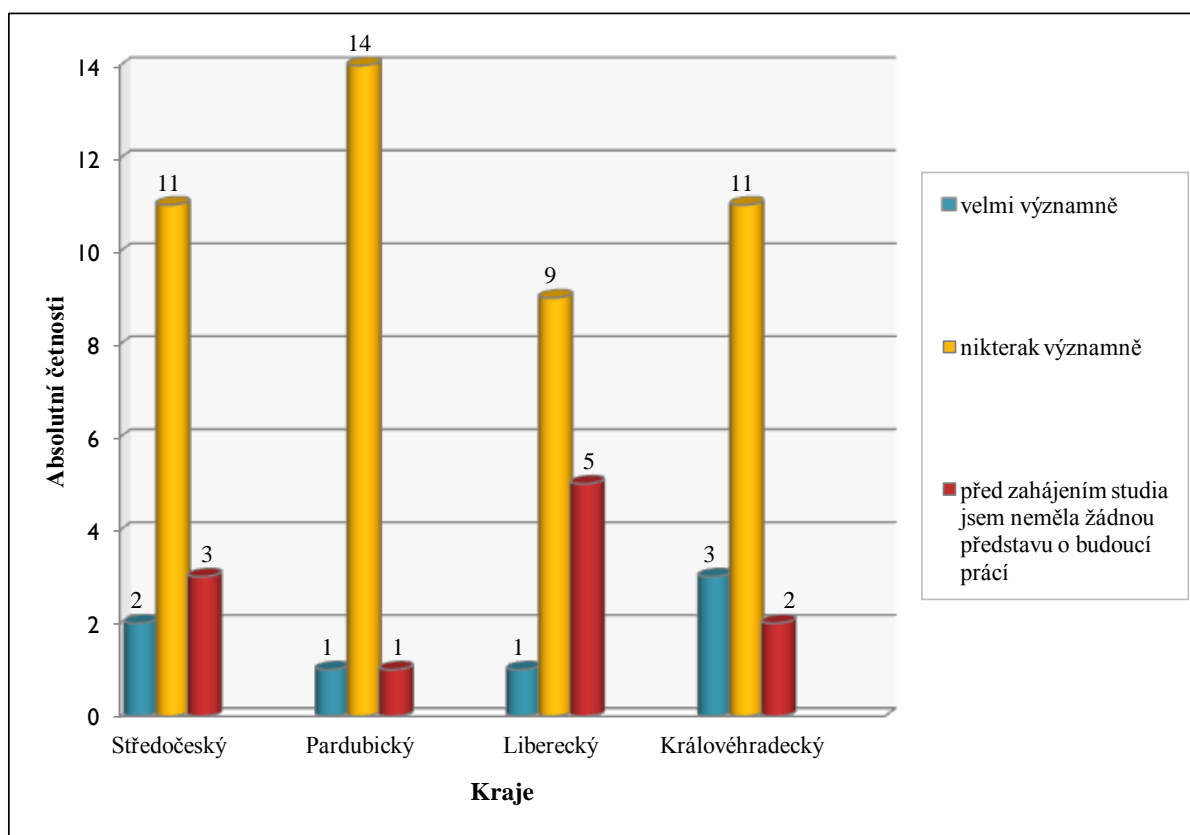

Obr. 18 Graf absolutních četností názorů respondentek na prestiž jejich povolání

Tato otázka měla objasnit názor porodních asistentek na prestiž jejich povolání. Nejvíce respondentek 30 (47,6 %) zvolilo možnost „spíše ano“. Druhou nejčastější odpovědí 14 (22,2 %) byla možnost „spíše ne“. Z obrázku č. 18 vyplývá, že 12 (19,0 %) porodních asistentek ve sledovaném souboru si myslí, že jejich povolání „určitě je“ prestižní a 7 (11,1 %) porodních asistentek si myslí, že jejich povolání „určitě není“ prestižní.

Otázka č. 17

Lišily se Vaše představy o zaměstnání před zahájením studia a nyní?

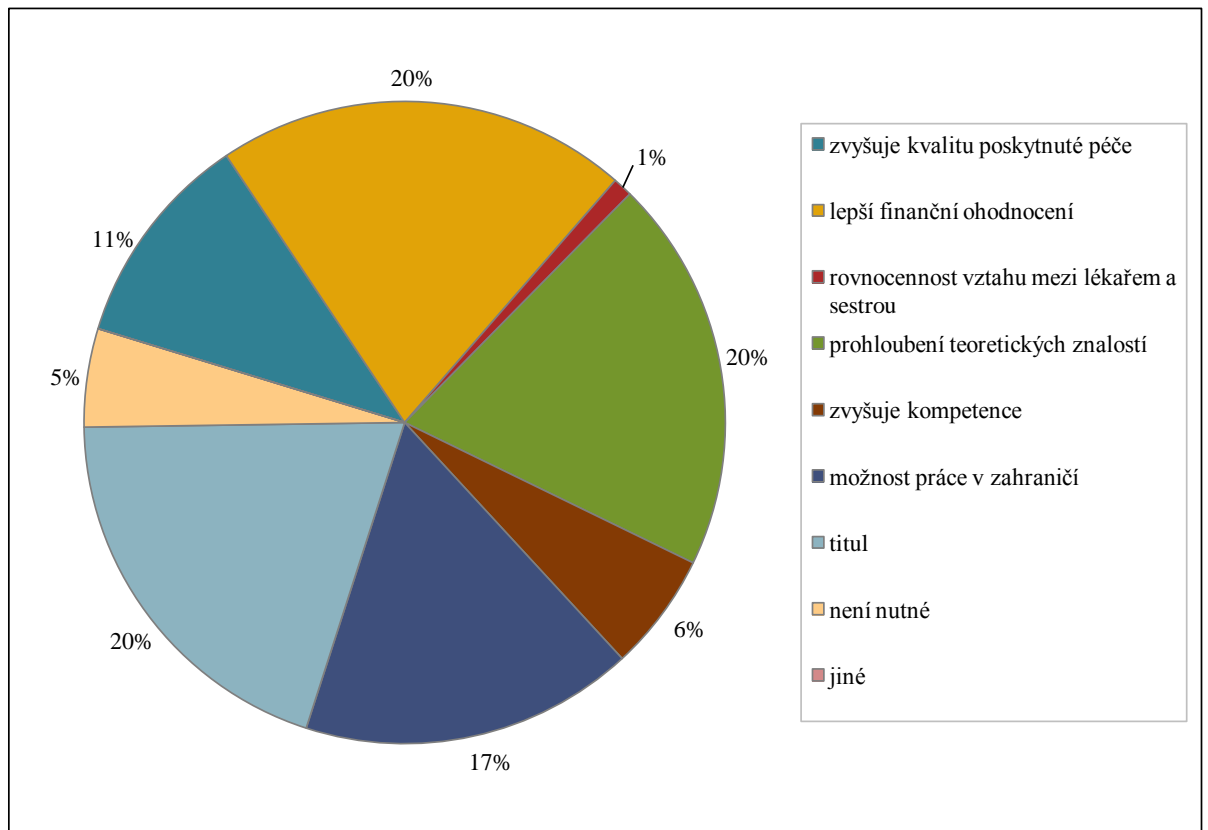

Obr. 19 Graf absolutních četností odlišností představ o zaměstnání před zahájením studia

Nejčetnější kategorií se stala odpověď „nikterak významně“, kterou zvolilo 45 (71,4 %) porodních asistentek. Druhou nejčetnější kategorií byla odpověď „před zahájením studia jsem neměla žádnou představu o budoucí práci“, kterou označilo 11 (17,5 %) respondentek z řad porodních asistentek. Z celkového počtu 63 respondentek jich 7 (11,1 %) zvolilo možnost „velmi významně“ tedy moje představy před zahájením studia a nyní se velmi významně liší.

Otázka č. 18

Jaký přínos má vysokoškolské vzdělání pro nelékařské zdravotníky v praxi?

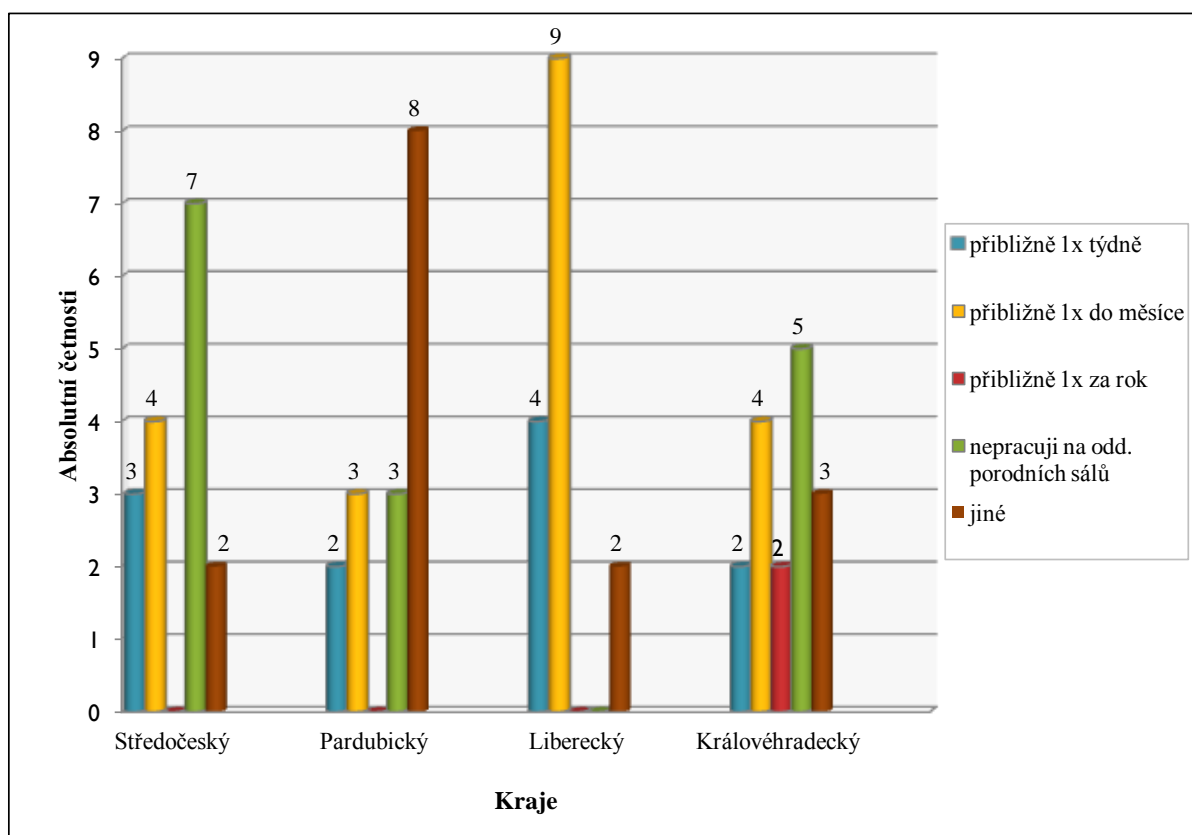

Obr. 20 Graf relativních četností názorů přínosu vysokoškolského vzdělání pro nelékařské zdravotníky v praxi

V této otázce mohly respondentky označit více odpovědí a záměrem této otázky bylo zjistit, jaký přínos má vysokoškolské vzdělání pro nelékařské zdravotníky v praxi. Ve výšečovém grafu na obrázku č. 20 můžeme vidět, že 3 odpovědi získaly 20 % respondentek a jsou to možnosti „lepší finanční ohodnocení“, „prohloubení teoretických znalostí“ a „titul“. Odpověď „možnost práce v zahraničí“ zvolilo 17 % respondentek.

Otázka č. 19

Jak často ve svém zaměstnání sama vedete fyziologický porod?

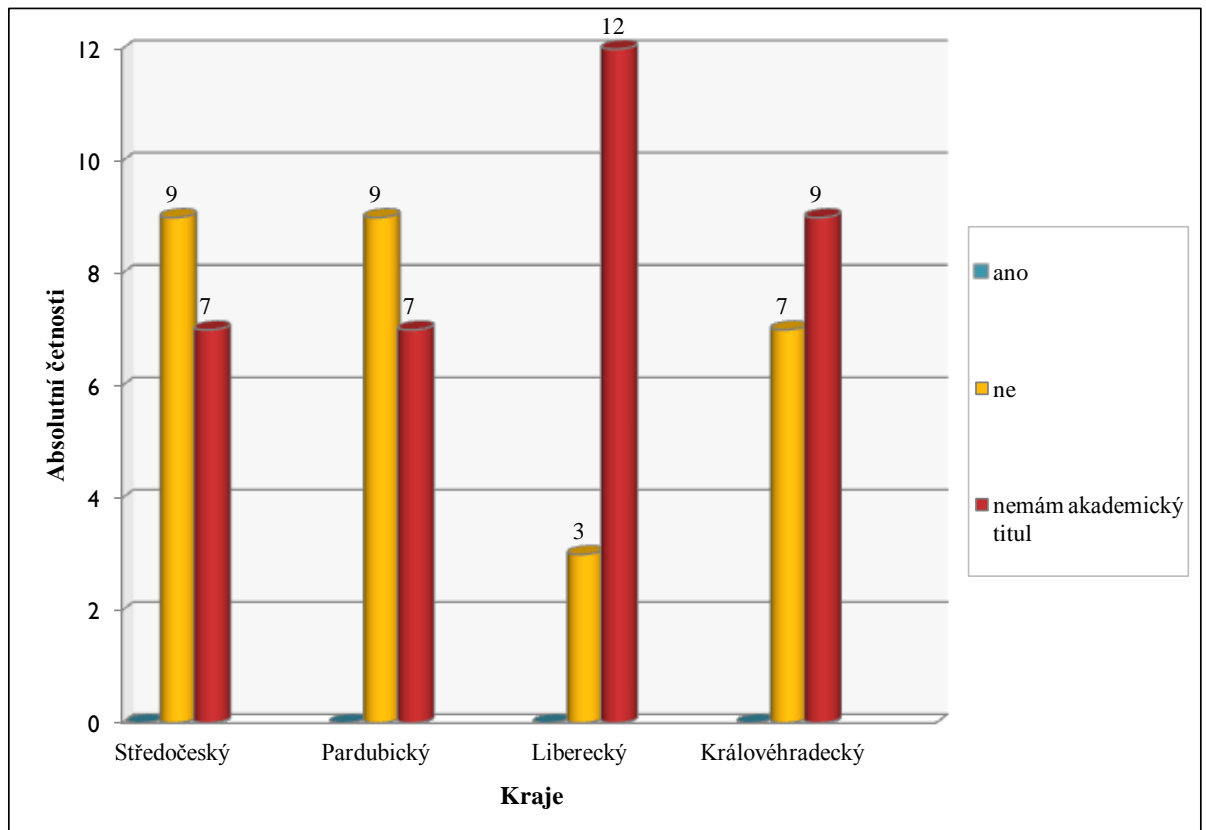

Obr. 21 Graf absolutních četností dle časového úseků ve kterých PA vedou samostatně porod

Tuto otázku jsem položila z důvodu, že mě velice zajímá, jak často vedou porodní asistentky ve své praxi fyziologický porod. Nejvíce respondentek 20 (31,7 %) zvolilo časový úsek „přibližně 1 x do měsíce“. Druhou nejčastější odpovědí 15 (23,8 %) byla možnost „nepracuji na oddělení porodních sálů“, neboť dotazníky nebyly rozdávány pouze na oddělení porodních sálů. Stejný počet porodních asistentek zvolilo možnost „jiné“ a do prostoru pro názor psaly odpovědi: „nevedu porody“, „porod vede vždy lékař“.

Otázka č. 20

Oslovuje Vás někdo v profesním životě akademickým titulem?

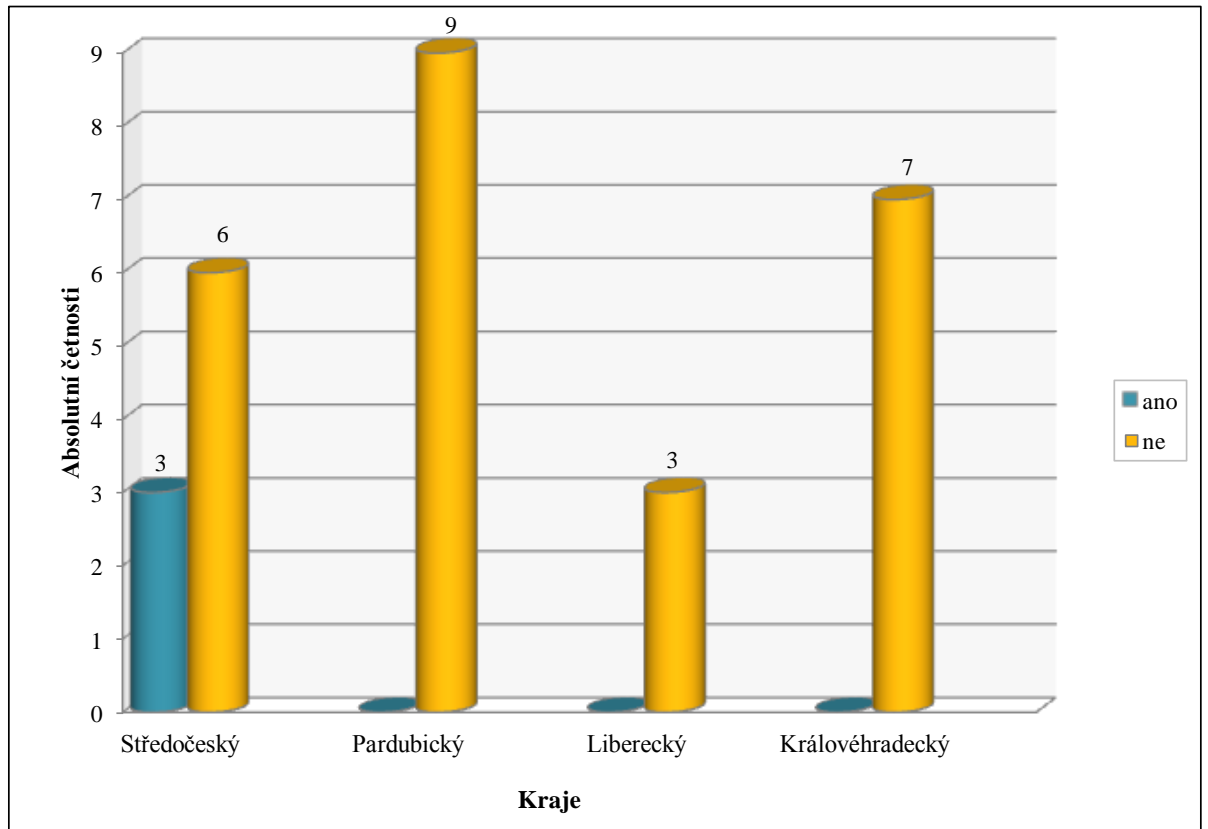
Obr. 22 Graf absolutních četností podle oslovení porodní asistentky akademickým titulem

Otázka zjišťovala, jestli jsou porodní asistentky ve své praxi oslovovány akademickým titulem, pokud tento titul mají. Z obrázku č. 22 plyne, že nejvíce respondentek 35 (55,6 %) zvolilo možnost „ne“. Druhou nejčastější odpovědí bylo „nemám akademický titul“, kterou zvolilo 28 (44,4 %) porodních asistentek. V nemocnicích zařazených do výzkumu žádná porodní asistentka neoznčila možnost, že je ve své praxi oslovována akademickým titulem.

Otázka č. 21

Pokud máte akademický titul, cítíte se vůči lékařům v lepším postavení?

(Pokud akademický titul nemáte, neodpovídejte na otázku)

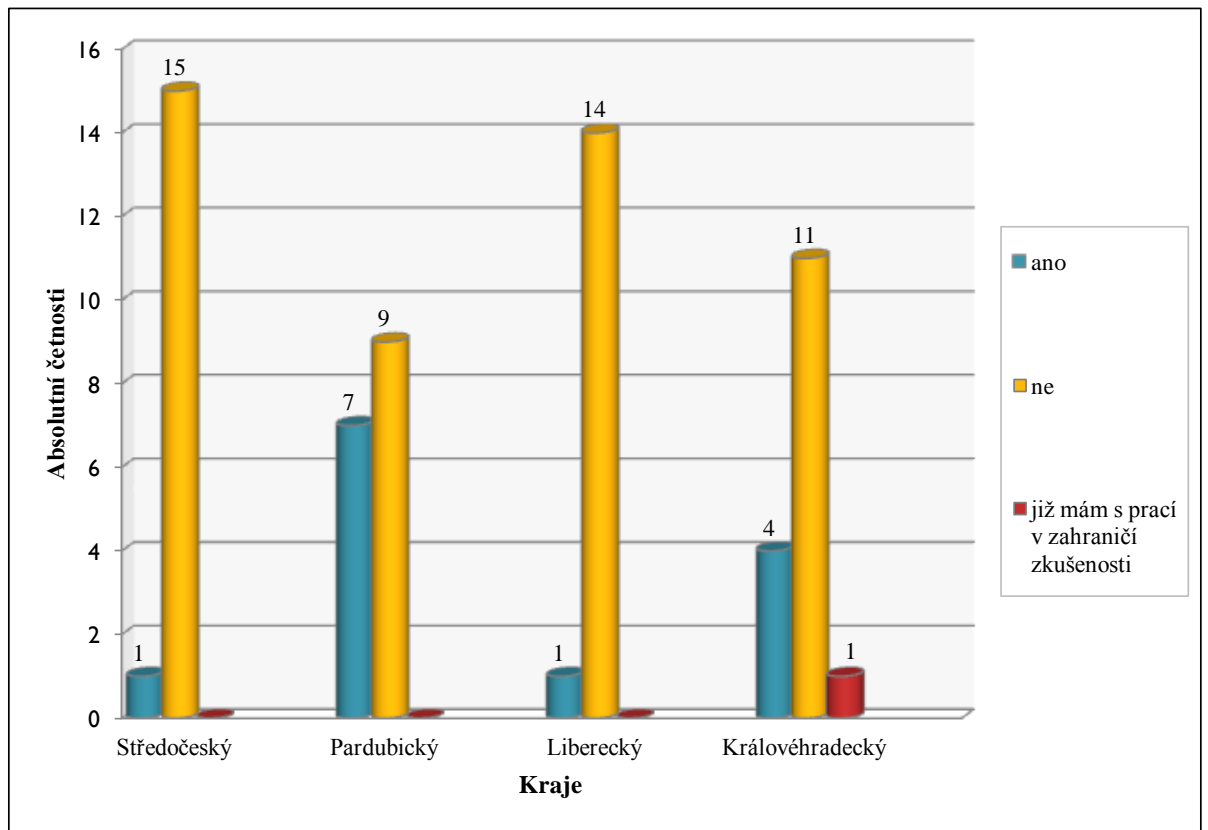

Obr. 23 Graf absolutních četností zda se PA s akademickým titulem cítí vůči lékařům v lepším postavení

Tato otázka měla objasnit, jestli se porodní asistentky s vysokoškolským titulem cítí vůči lékařům v lepším postavení. Na tuto otázku odpovídalo 28 (44,4 %) respondentek, z nichž 25 (89,3 %) odpovědělo, že se necítí vůči lékařům v lepším postavení. Pouze 3 (10,7 %) respondentky ze Středočeského kraje odpověděly, že se díky akademickému titulu cítí vůči lékařům v lepším postavení.

Otázka č. 22

Měla byste zájem o práci porodní asistentky v zahraničí?

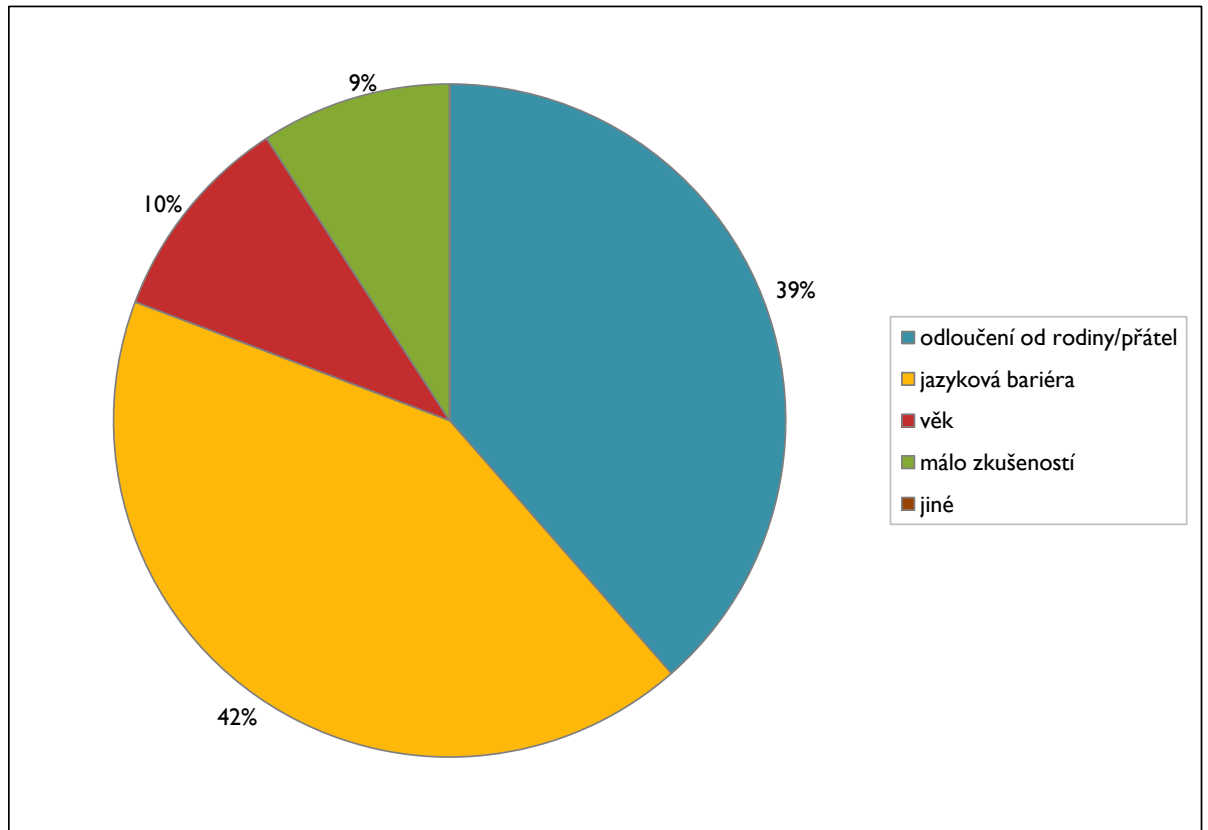

Obr. 24 Graf absolutních četností zájmů respondentek o práci v zahraničí

Otázka číslo 23 zkoumala, jestli porodní asistentky mají zájem o práci v zahraničí. Největší podíl respondentek 49 (77,8 %) z celkového počtu 63 (100 %) odpovědělo, že zájem o práci v zahraničí nemají. O práci v zahraničí má zájem 13 (20,6 %) porodních asistentek, jak vyplývá z obrázku č. 24. Jedna respondentka (1,6 %) z Královéhradeckého kraje potvrdila, že „již má s prací v zahraničí zkušenosti“

Otázka č. 23

Co je nejvíce problematické na pracovním vztahu v zahraničí?

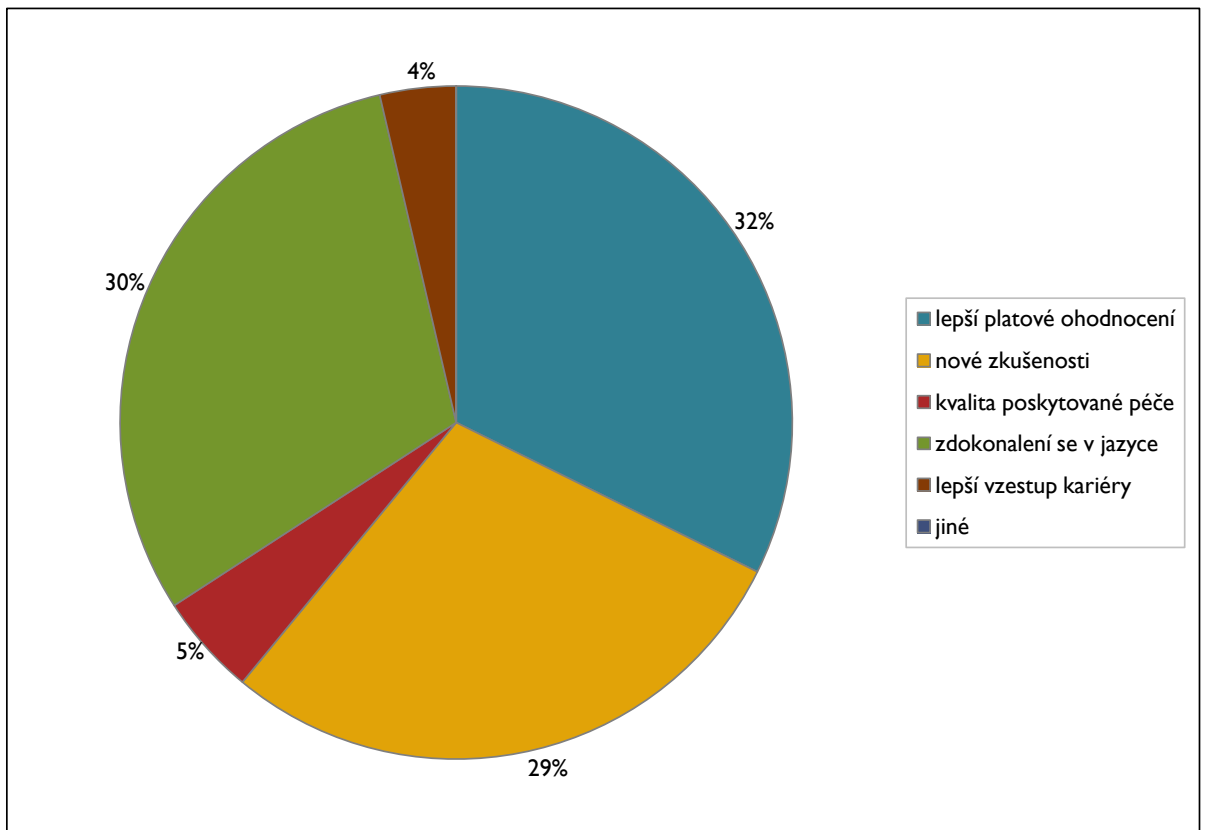

Obr. 25 Graf relativních četností názorů respondentek na problematiku pracovního vztahu v zahraničí

V této otázce byly respondentky tázány, co hodnotí nejvíce problematické na pracovním uplatnění v zahraničí. V této otázce byla možnost označit více odpovědí. Nejvíce respondentek, tj. 42% zvolilo možnost „jazyková bariéra“, 39% respondentek možnost „odloučení od rodiny/přátel“, 10% odpovědělo „věk“ a 9% porodních asistentek si myslí, že na pracovním uplatnění v zahraničí je nejvíce problematické „málo zkušeností“

Otázka č. 24

Co hodnotíte jako nejvíce pozitivní na pracovním uplatnění v zahraničí?

Obr. 26 Graf relativních četností názorů na pozitiva pracovního uplatnění v zahraničí

Poslední otázka mého dotazníkového šetření zjišťovala, co porodní asistentky hodnotí jako nejvíce pozitivní na pracovním uplatnění v zahraničí. Byla možnost označit více odpovědí. Odpovědi respondentek jsou znázorněny relativními četnostmi ve výšečovém grafu na obrázku č. 26. Nejvíce porodních asistentek, tj. 32%, si myslí, že největší pozitivum je „lepší platové ohodnocení“, 30% shledává pozitivem „zdokonalení se v jazyce“, 29% odpovědělo „nové zkušenosti“, 5% označilo jako pozitivum „kvalita poskytované péče“ a 4% pak „lepší vzestup kariéry“.

DISKUZE

Výzkumná otázka č. 1

Budou mít porodní asistentky s vysokoškolským titulem větší zájem o práci v zahraničí než absolventky s nižším typem vzdělání?

Touto výzkumnou otázkou jsem se snažila zjistit, jaký názor a přístup mají porodní asistentky v praxi k pracovnímu uplatnění v zahraničí, zda vysokoškolsky vzdělané porodní asistentky mají větší zájem o pracovní uplatnění v zahraničí a v čem vidí pozitiva a negativa tohoto vztahu.

K ověření výzkumné otázky jsem vycházela z otázek číslo 3 a 22, ale je možné sem zařadit i otázky 23 a 24.

Z otázky číslo 22 vyplývá, že z celkového počtu 63 respondentek má 13 (20, 6 %) zájem o pracovní uplatnění v zahraničí. Většina respondentek 49 (77, 8 %) nemá zájem o práci v zahraničí (1 respondentka 1, 6 % zvolila možnost „již mám s prací v zahraničí zkušenosti“). Všechny 13 respondentek mající zájem o práci v zahraničí dosáhly vysokoškolského vzdělání.

V otázce 23 jsem se dozvěděla, že dle názoru porodních asistentek, nejvíce problematické na pracovním uplatnění v zahraničí je „jazyková bariéra“, kdy tuto možnost zvolilo 42 % respondentek. Naopak nejvíce pozitivní je „lepší platové ohodnocení“, jak vyplývá z otázky číslo 24. Toto vše vede k názoru, že porodní asistentky ve většině případů nemají zájem o práci v zahraničí, avšak respondentky, jež zájem mají, jsou ve všech případech vysokoškolsky vzdělané. Domnívám se, že důvodem této skutečnosti je fakt, že porodní asistentka s vysokoškolským vzděláním patří mezi regulované profese, tedy s automatickým uznáváním v rámci EU, a také lepší jazyková vybavenost vysokoškolsky vzdělaných porodních asistentek.

Porodní asistentky s vysokoškolským titulem budou mít větší zájem o práci v zahraničí než absolventky s nižším typem vzdělání.

Výzkumná otázka č. 2

Budou mít porodní asistentky zájem o další studium?

Tato výzkumná otázka zkoumala, jestli porodní asistentky v praxi mají zájem o další studium.

Při hodnocení stanovené výzkumné otázky jsem vycházela z odpovědí na otázky číslo 12 a 13. Porodní asistentky jsem rozdělila na dvě skupiny podle jejich odpovědí. V první skupině jsou porodní asistentky, které zvolily možnost „určitě ano“ a „spíše ano“ na otázku, jestli mají zájem o další studium, druhá skupina respondentek označila odpověď „určitě ne“ a „spíše ne“. První skupina čítá 30 (48 %) respondentek, druhá 33 (52 %). Otázka číslo 13 obsahovala i podotázku, na kterou odpovídala první skupina respondentek, a cílem bylo zjistit, o jakou formu studia by se jednalo. Z 30 (48 %) porodních asistentek jich 16 (53 %) zvolilo možnost „magisterského studia“, 6 formu „kurzů a seminářů“, 5 možnost „specializačního studia“, 1 respondentka „bakalářské“ studium a 2 porodní asistentky „jiné“. V otázce číslo 12 odpovídaly porodní asistentky na otázku, zdali je podle jejich názoru navazující magisterské studium „užitečné“, „zbytečné“ nebo „jiné“. Nejvíce porodních asistentek 29 (46 %) si myslí, že navazující magisterské studium pro porodní asistentky je „zbytečné“. Jako „užitečné“ hodnotí pouze 24 (38 %) respondentek.

Z této výzkumné otázky vyplývá, že porodní asistentky ve většině případů nemají zájem o další studium a navazující magisterské studium hodnotí jako zbytečné. Pravdou je, že možnost navazujícího magisterského studia (v oboru Porodní asistentka) je v České Republice málo dostupná a je jen velice málo škol, které tuto možnost poskytují.

Porodní asistentky ve většině případů nemají zájem o další studium.

Výzkumná otázka č. 3

Hodnotí porodní asistentky svou profesi jako prestižní?

Smyslem této výzkumné otázky bylo zjistit, do jaké míry vnímají porodní asistentky své povolání jako prestižní, tedy jaké postavení mají ve společnosti. Při vyhodnocování jsem vycházela z odpovědí na otázku číslo 16. Pro lepší orientaci jsem respondentky rozdělila na dvě skupiny dle zvolené možnosti odpovědi. První skupina respondentek zvolila možnost „určitě ano“ nebo „spíše ano“. V této skupině je 67 % respondentek, tedy těch porodních asistentek, které si myslí, že povolání „je“ či „spíše je“ prestižní. Druhá skupina respondentek označila odpovědi „spíše ne“ nebo „určitě ne“ a zahrnuje 33 % porodních asistentek. Závěr této výzkumné otázky zní, že větší procento porodních asistentek považuje svou profesi jako prestižní. Tento závěr dobře koresponduje s výzkumem provedeným Ivanou Lamkovou z Katedry porodní asistence Univerzity J. E. Purkyně, která zkoumala prestiž povolání porodní asistentky z pohledu vybraných nelékařských profesí a jejímž výsledkem bylo, že porodní asistentky hodnotily svou profesi nad celkovým průměrem. V celkovém pořadí dle prestiže povolání se porodní asistentka umístila na 3. místě.

Většina porodních asistentek vnímá svou profesi jako prestižní.

Výzkumná otázka č. 4

Našly absolventky oboru porodní asistence zaměstnání již před ukončením studia?

Poslední výzkumná otázka měla zjistit, jestli porodní asistentky našly místo v zaměstnání již v době před ukončením studia, popřípadě v jakém časovém úseku od ukončení studia. Při tvorbě závěru na tuto otázku jsem vycházela z odpovědí na otázku číslo 7. Nadpoloviční většina porodních asistentek, tj. 54 % našla místo v zaměstnání již před ukončením studia.

Otázka číslo 7 zjišťovala, v jakém časovém úseku si porodní asistentky po absolvování studia našly místo v zaměstnání. Nejčetnější odpověď s absolutní četností 34 (54%) tvořily respondentky, které místo v zaměstnání sehnaly již před ukončením studia. Druhý nejčetnější časový úsek „do 1 měsíce“, ve kterém bylo místo v zaměstnání sehnáno, tvořilo 22 (35%) respondentek. Z této otázky vyplývá, že 89% (56) respondentek našlo zaměstnání před

ukončením studia nebo do jednoho měsíce po absolvování studia.

Obávám se, že v současné době bude jiná situace, neboť několik porodnic muselo být kvůli „centralizaci“ péče do větších měst uzavřeno a i dnes existují pracoviště, kde se kvůli nízkému počtu porodů uvažuje o jejich uzavření. Tímto jevem dochází k horšímu uplatnění porodních asistentek v praxi, neboť nabídka pracovních míst není tak četná.

ZÁVĚR

Závěr této bakalářské práce byl pojat jako zamyšlení se nad danou problematikou. Na počátku práce byly stanoveny cíle, kterých jsem se v průběhu zpracování pokusila dosáhnout. Hlavním cílem bylo zjistit, jaké je uplatnění absolventek porodní asistence v praxi. Tento cíl je velmi široký, avšak dle mého názoru ho nejvíce vystihuje výzkumná otázka číslo 4, v níž byla analyzována doba, ve které absolventky oboru Porodní asistentka našly místo v zaměstnání. Bylo pro mě velikým překvapením, že 89 % respondentek na tuto otázku odpovídalo, že zaměstnání si opatřily v době „před ukončením studia“ nebo „do 1 měsíce po absolvování studia“. Doufám, že tento trend bude pokračovat a i další absolventky tohoto oboru naleznou v krátké době po ukončení studia své uplatnění. Avšak nechci být přehnaně naivní, protože při kladení otázek na své spolužačky, tedy budoucí absolventky oboru, jsem ani od jedné neslyšela odpověď „již mám místo v zaměstnání“.

Mezi dílčí cíle, které byly stanoveny, patřilo zjistit četnost porodních asistentek s vysokoškolským vzděláním na gynekologicko – porodnických odděleních. Při vyhodnocování dotazníků jsem došla k závěru, že téměř polovina (44, 4 %) porodních asistentek ve sledovaném souboru absolvovala vysokou školu.

Dalším cílem bylo charakterizovat z pohledu porodních asistentek přístup lékaře k vysokoškolsky vzdělaným porodním asistentkám. Z dotazníkového šetření jsem zjistila, že většina porodních asistentek (82,5 %) nevidí rozdíl v přístupu lékaře k vysokoškolsky vzdělané porodní asistence. Ačkoliv budeme mít titul a tedy vysokoškolské vzdělání jako lékaři, bude ještě nějaký čas trvat, než se staneme jejich „rovnocennými partnery“.

Záměrem mé bakalářské práce bylo také analyzovat názory porodních asistentek na prestiž jejich povolání. Z odpovědí respondentek jsem byla lehce zklamaná, neboť sama za sebe mohu odpovědět, že toto povolání vnímám jako prestižní. I přesto že většina porodních asistentek vnímá své povolání jako prestižní či spíše jako prestižní, očekávala jsem větší zastoupení než 67 % dotazovaných respondentek.

Posledním cílem bylo ověřit, jak se staví absolventi vysokoškolského studia k možnostem pracovního uplatnění v zahraničí, respektive v ostatních zemích Evropské unie. Po vyhodnocení výzkumného šetření jsem došla k závěru, že většina porodních asistentek ve

sledovaném souboru nemá zájem o práci v zahraničí. Nejvíce problematické na tomto vztahu je „jazyková bariéra“. Menší zastoupení tvořily respondentky, které odpověděly, že zájem o práci v zahraničí mají, a co je podle mě velice pozitivní, všechny tyto respondentky jsou vysokoškolsky vzdělané.

Úplným závěrem bych měla přání, aby si absolventky „jednoho z nejstarších řemesel“ začaly více vážit svého povolání, aby se chovaly způsobem, který bude této profesi dodávat prestiže, a aby přinášely ze světa poznatky, které budou prohlubovat a zkvalitňovat poskytnutou péči.

Soupis bibliografických citací

DOLEŽAL, A. *Od babictví k porodnictví*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2001. 144 s. ISBN 80-246-0277-6.

FARKAŠOVÁ, D. a kol. *Výzkum v ošetrovatelství*. 1. vyd. Martin : Osveta, 2006. ISBN 80-8063-229-4.

JANEČKOVÁ, H.; HNILICOVÁ, H. *Úvod do veřejného zdravotnictví*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. 296 s. ISBN 978-80-7367-592-9.

KUTNOHORSKÁ, J. *Historie ošetrovatelství*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 206 s. ISBN 978-80-247-3224-4.

MAREČKOVÁ, J.; JAROŠOVÁ, D. *NANDA domény v posouzení a diagnostické fázi ošetrovatelského procesu*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita v Ostravě, 2005. 86 s. ISBN 80-7368-030-0.

MASTILIAKOVÁ, D. *Úvod do ošetrovatelství 1 díl : systémový přístup*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2002. 187 s. ISBN 80-246-0429-9.

Ministerstvo zdravotnictví ČR. *Strategické dokumenty (3)*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2002. ISBN 80-85047-22-5.

PLEVOVÁ, I. a kol. *Ošetrovatelství I*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2011. 288 s. ISBN 978-80-247-3557-3.

VRÁNOVÁ, V. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého Olomouc, 2007. 203 s. ISBN 978-80-244-1764.

Časopisy:

HLADÍKOVÁ, L. Změny v oborech specializačního vzdělávání. *Sestra*. 2010, roč. 20, č. 3, s. 15, 16. ISSN 1210-0404.

HOFŠTETROVÁ KNOTKOVÁ, M. a kol. Rok 2009 rokem 5. výročí vzniku Registru zdravotnických pracovníků. *Sestra*. 2010, roč. 20, č. 1, s. 19, 20. ISSN 1210-0404

HOFŠTETROVÁ KNOTKOVÁ, M. a kol. Specializační vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. *Sestra*. 2010, roč. 20, č. 1, s. 16-18. ISSN 1210-0404

Kompetence porodních asistentek po vstupu do unie. *Zdravotnické noviny*. 2005, roč. 54, č. 35, s. 24-25. ISSN 0044-1996.

KURIPLACHOVÁ, G.; MAGUROVÁ, D.; CIBRÍKOVÁ, S. Vzájemné uznávání odborné klasifikace v kategorii sestra v členských státech EU. *Sestra*. 2011, roč. 21, č. 10, s. 19, 20. ISSN 1210-0404

MARKOVÁ, M. Projekty NCO NZO Brno – E-learning ve zdravotnictví. *Sestra*. 2011, roč. 21, č. 2, s. 20. ISSN 1210-0404.

VACHKOVÁ, E.; BERÁNKOVÁ, B.; HERMANOVÁ, A. Historie a vzdělávání porodních asistentek v Pardubicích (1930 – 2003). *Sestra*. 2004, roč. 14, č. 9, s. 56. ISSN 1210-0404.

Internetové zdroje:

Česká konfederace porodních asistentek. *Stanovy České konfederace porodních asistentek* [online]. 25.5.2010 [cit. 2012-03-05]. Dostupný z WWW: <http://www.ckpa.cz/source/file/dokumenty/ckpa_001.pdf>.

Microsoft Office. *Přehled systému Microsoft Office2003*. [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.microsoft.com/cze/office/2003/>>

Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. *E-learning v celoživotním vzdělávání pracovníků* [online]. [cit. 2012-02-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.nconzo.cz/elearning/course/category.php?id=3> >

Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. *Jak získat osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu* [online]. 27.5.2011 [cit. 2012-01-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.nconzo.cz/web/registr/6> >

Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. *O registru* [online]. 4.5.2011 [cit. 2012-01-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.nconzo.cz/web/registr/5>>

Unie porodních asistentek. *Stanovy občanského sdružení* [online]. 9.3.2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupný z WWW:

<http://unipa.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=90&Itemid=96 >.

Univerzita Pardubice. *O katedře* [online]. 30.8.2011 [cit. 2012-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.upce.cz/fzs/kpa/o-katedre.html>>

Zákony:

Česko. Zákon č. 105/2011 Sb. kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 40, s. 1658–1685. ISSN 1211-1244.

Česko. Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 20, s. 482–544. ISSN 1211-1244.

Česko. Nařízení vlády č. 31/2010 Sb. oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2010, částka 10, s. 338–347. ISSN 1211-1244.

Česko. Zákon č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských

zdravotnických povolání). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 30, s. 1452–1479. ISSN 1211-1244.

Česko. Nařízení vlády č. 381/2010 Sb. kterým se mění nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se zrušuje nařízení vlády č. 447/2000 Sb., o způsobu usměrňování výše prostředků vynakládaných na platy a na odměny za pracovní pohotovost zaměstnanců odměňovaných podle zákona o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2010, částka 138, s. 5154–5156. ISSN 1211-1244.

Česko. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 131, s. 4730–4801. ISSN 1211-1244.

Seznam zkratek

č. – číslo

ČAS – Česká asociace sester

ČR – Česká republika

DiS. – diplomovaná sestra

Dr. – doktor

EU – Evropská unie

ICN – Mezinárodní rada sester

IPVZ – Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví

kol. – kolektiv

Mgr. - magistra

MZČR – Ministerstvo zdravotnictví České republiky

NCO NZO – Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů

Obr. – obrázek

OSN – Organizace spojených národů

PA – porodní asistentka

POUZP - Profesní a odborové unie zdravotnických pracovníků

Sb. - sbírka

SV – specializační vzdělání

SZO – Světová zdravotnická organizace

Tab. – tabulka

tj. – to jest

VŠ – Vysoká škola

WHO – World Health Organisation

Seznam příloh

Příloha A Kompetence porodní asistentky dle vyhlášky č. 55/2011 Sb.

Příloha B Názvy e-learningových kurzů NCO NZO

Příloha C Dotazník

Příloha D Rozhovor se soukromou porodní asistentkou

PŘÍLOHA A

Kompetence porodní asistentky dle vyhlášky č. 55/2011 Sb.

§5 Porodní asistentka

(1) Porodní asistentka vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále poskytuje a zajišťuje bez odborného dohledu a bez indikace základní a specializovanou ošetrovatelskou péči těhotné ženě, rodící ženě a ženě do šestého týdne po porodu prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom zejména může

a) poskytovat informace o životosprávě v těhotenství a při kojení, přípravě na porod, ošetření novorozence a o antikoncepci; poskytovat rady a pomoc v otázkách sociálně-právních, popřípadě takovou pomoc prostředkovat,

b) provádět návštěvy v rodině těhotné ženy, ženy do šestého týdne po porodu a gynekologicky nemocné, sledovat její zdravotní stav,

c) podporovat a edukovat ženu v péči o novorozence, včetně podpory kojení a předcházet jeho komplikacím,

d) diagnostikovat těhotenství, předepisovat, doporučovat nebo provádět vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství, sledovat ženu s fyziologickým těhotenstvím, poskytovat jí informace o prevenci komplikací; v případě zjištěného rizika předávat ženu do péče lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví,

e) sledovat stav plodu v děloze všemi vhodnými klinickými a technickými prostředky, rozpoznávat u matky, plodu nebo novorozence příznaky patologií, které vyžadují zásah lékaře, a pomáhat mu v případě zásahu; při nepřítomnosti lékaře provádět neodkladná opatření,

f) připravovat rodičku k porodu, pečovat o ni ve všech dobách porodních a vést fyziologický porod, včetně případného nástřihu hráze; v neodkladných případech vést i porod v poloze koncem pánevním; neodkladným případem se rozumí vyšetřovací nebo léčebný výkon nezbytný k záchraně života nebo zdraví,

g) ošetřovat porodní a poporodní poranění a pečovat o ženu do šestého týdne po porodu,

h) přejímat, kontrolovat, ukládat léčivé přípravky¹⁰⁾ a manipulovat s nimi a zajišťovat jejich dostatečnou zásobu,

i) přejímat, kontrolovat a ukládat zdravotnické prostředky¹¹⁾ a prádlo, manipulovat s nimi, a zajišťovat jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu.

(2) Porodní asistentka může poskytovat bez odborného dohledu a bez indikace ošetrovatelskou péči fyziologickému novorozenci prostřednictvím ošetrovatelského procesu a provádět jeho první ošetření, včetně případného zahájení okamžité resuscitace.

(3) Porodní asistentka pod přímým vedením lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví může

a) asistovat při komplikovaném porodu,

b) asistovat při gynekologických výkonech,

c) instrumentovat na operačním sále při porodu.

(4) Porodní asistentka pod odborným dohledem porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru nebo všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem může vykonávat činnosti podle § 4 odst. 1 písm. b) až i) při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské péče.

(5) Porodní asistentka dále vykonává činnosti podle § 4 odst. 1, 3 a 4 u těhotné a rodící ženy, ženy do šestého týdne po porodu a pacientky s gynekologickým onemocněním.

PŘÍLOHA B

Názvy e-learningových kurzů NCO NZO

1. Základní modul
2. Intenzivní péče v pediatrii
3. Perioperační péče
4. Ošetrovatelská péče v anesteziologii, resuscitaci a intenzivní péči
5. Fixní a snímatelné náhrady pro zubní techniky
6. Ortodontie
7. Organizace a řízení ve zdravotnictví
8. Psychoterapeutické přístupy
9. Výchova zdravotníků pomocí diferenciatně diagnostikovaných úvah a kazuistik
10. Vnitřní lékařství: diabetes mellitus, předatestační kurz z vnitřního lékařství
11. Pedagogické dovednosti
12. Aplikovaná fyzioterapie
13. PEER program
14. Elektrodiagnostika nervového systému
15. Řidič vozidla ZZS
16. Manuály pro lektory LMS Moodle
17. Manuály pro studující

PŘÍLOHA C

Dotazník

Vážená respondentko,

Jsem studentkou Fakulty zdravotnických studií na Univerzitě Pardubice. Touto formou se na Vás obracím s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude zpracován v mé bakalářské práci na téma „Uplatnění absolventek oboru Porodní asistentka v praxi“.

Prosím Vás o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, jehož výsledky budou použity výhradně pro potřeby mé bakalářské práce.

Odpovědi prosím kroužkujte. Pokud za otázkou není v závorce udáno jinak, je možná pouze jedna odpověď.

Na konci dotazníku je prostor pro Váš komentář.

Za doplněné informace Vám předem děkuji

Kristýna Symonová
kristyna.symonova@seznam.cz

1) Kolik je Vám let?

- a) 20 – 29 let
- b) 30 – 39 let
- c) 40 – 49 let
- d) 50 a více let

2) Jakou střední školu jste navštěvovala?

- a) gymnázium
- b) střední zdravotní školu
- c) střední odbornou školu
- d) jinou

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) vyšší odborné (Dis.)
- b) bakalářské (Bc.)
- c) magisterské (Mgr.)
- d) pomaturitní („nástavbové“)
- e) jiné

4) Na jaké škole jste získala odbornou způsobilost k vykonávání profese porodní asistentka? (uveďte název školy)

.....

5) Jaká je délka Vaší odborné praxe?

- a) 0-5 let
- b) 6-10 let
- c) 11-15 let
- d) 16-20 let
- e) více než 20 let

6) V jaké pozici pracujete?

- a) porodní asistentka na oddělení
- b) porodní asistentka v ambulanci
- c) porodní asistentka v terénu
- d) porodní asistentka na sále
- e) jiné

7) Z následujících časových úseků vyberte ten, v kterém jste po ukončení studia sehnala místo v zaměstnání.

- a) před ukončením studia
- b) do 1 měsíce
- c) do 3 měsíců
- d) do 6 měsíců
- e) více jak 6 měsíců
- f) jiné

8) Z následujících časových úseků vyberte ten, v kterém jste po ukončení studia sehnala místo v zaměstnání.

- g) před ukončením studia
- h) do 1 měsíce
- i) do 3 měsíců
- j) do 6 měsíců
- k) více jak 6 měsíců
- l) jiné

9) U následujících položek zakroužkujte číslo od 1 do 5 dle důležitosti dané možnosti:

	<i>nejnižší</i>	<i>nizká</i>	<i>střední</i>	<i>vysoká</i>	<i>nejvyšší</i>
Peníze	1	2	3	4	5
Kolektiv	1	2	3	4	5
Nadřazení	1	2	3	4	5
Vnější okolí	1	2	3	4	5
Zodpovědnost	1	2	3	4	5

10) Je podle Vašeho názoru odlišný přístup lékaře k porodní asistenci s vysokoškolským vzděláním?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) určitě ne
- d) spíše ne

11) Měly by podle Vás mít porodní asistentky s vysokoškolským titulem Mgr. jiné kompetence?

- a) ano
- b) ne

V případě, že odpovíte „ano“, o jaké kompetence by se jednalo?

.....
.....
.....

12) Myslíte si, že navazující magisterské studium pro porodní asistentky je

- a) užitečné
- b) zbytečné
- c) jiné

13) Přemýšlíte o dalším studiu či doplnění vzdělání?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) určitě ne
- d) spíše ne

V případě, že odpovíte „určitě ano“ či „spíše ano“, jednalo by se o studium:

- a) *specializační*
- b) *bakalářské*
- c) *magisterské*
- d) *kurzy a semináře*
- e) *jiné*

14) Myslíte si, že porodní asistentky s vysokoškolským vzděláním by měly být zaměstnány ve vedoucích funkcích?

- a) ano
- b) ne

15) Chtěla byste se uplatnit v zaměstnání ve vedoucí funkci?

- a) měla bych zájem
- b) neměla bych zájem
- c) již pracuji ve vedoucí funkci

16) Zhodnotila byste svou profesi porodní asistentky jako prestižní?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) určitě ne
- d) spíše ne

17) Lišily se Vaše představy o zaměstnání před zahájením studia a nyní?

- a) velmi významně
- b) nikterak významně
- c) před zahájením studia jsem neměla žádnou představu o budoucí práci

18) Jaký přínos má vysokoškolské vzdělání pro nelékařské zdravotníky v praxi? (možno označit více odpovědí)

- a) zvyšuje kvalitu poskytnuté péče
- b) lepší finanční ohodnocení
- c) rovnocennost vztahu mezi lékařem a sestrou
- d) prohloubení teoretických znalostí
- e) zvyšuje kompetence
- f) možnost práce v zahraničí
- g) titul
- h) není nutné
- i) jiné

19) Jak často ve svém zaměstnání sama vedete fyziologický porod?

- a) přibližně 1x týdně
- b) přibližně 1x do měsíce
- c) přibližně 1x za rok
- d) nepracuji na oddělení porodních sálů
- e) Jiné:

20) Oslovuje Vás někdo v profesním životě Vaším akademickým titulem?

- a) ano
- b) ne
- c) nemám akademický titul

21) Pokud máte akademický titul, cítíte se vůči lékařům v lepším postavení? (Pokud akademický titul nemáte, neodpovídejte na otázku)

- a) ano
- b) ne

22) Měla byste zájem o práci porodní asistentky v zahraničí?

- a) ano
- b) ne
- c) již mám s prací v zahraničí zkušenosti

23) Co je nejvíce problematické na pracovním vztahu v zahraničí? (možno označit více odpovědí)

- a) odloučení od rodiny/přátel
- b) jazyková bariéra
- c) věk
- d) málo zkušeností
- e) jiné

24) Co hodnotíte jako nejvíce pozitivní na pracovním uplatnění v zahraničí? (možno označit více odpovědí)

- a) lepší platové ohodnocení
- b) nové zkušenosti
- c) kvalita poskytované péče
- d) zdokonalení se v jazyce
- e) lepší vzestup kariéry
- f) jiné.....

Prostor pro Váš komentář:

.....

.....

.....

.....

.....

Děkuji za vyplnění dotazníku

Kristýna Symonová

PŘÍLOHA D

Rozhovor se soukromou porodní asistentkou

Dne 12. 3. 2012 byl prostřednictvím emailu proveden rozhovor se soukromou porodní asistentkou, která si přála zůstat v anonymitě. Celkem jsem se zeptala na 5 otázek.

1) Za jak dlouhou dobu po absolvování studia Jste se začala věnovat soukromé praxi porodní asistentky?

„Po 14 – ti letech od absolvování studia“

2) Jaké vybavení, popřípadě základní kapitál, je třeba na počátku činnosti mít?

„Základní vybavení, které je třeba mít, je stanoveno, a záleží na tom, jak širokou oblast svých kompetencí pokrýváte. V otázce kapitálu záleží na skutečnosti, zda chcete vlastnit objekt, ve kterém podnikáte nebo půjdete do pronájmu. Jiné to bylo v roce 1994, kdy jsem začala pracovat jako privátní porodní asistentka a jiné je to dnes. Tenkrát jsem do začátku potřebovala 50 000 Kč.“

3) Jaká je poptávka na Vaše služby?

„Poslední dobou poptávka na mé služby klesá, důvodem může být celkový pokles porodnosti či dopad ekonomické krize. Převážná část služeb je placená.“

4) Jak dlouho trvá vyřízení všech formalit, než začnete se soukromou praxí?

„Záleží na příslušném úřadu, ale asi 14 dnů.“

5) Jak probíhá financování Vašich služeb?

„Na základě indikace lékařem je 1x návštěva v těhotenství a 3x v šestinedělí proplácena zdravotní pojišťovnou, které na ně uvolňují příspěvky z preventivních fondů. Další služby jsou placené ze strany klientky.“